Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Совэдэй, Министрнүүдэй Совэдэй орган

...найі 1921 оной ...рийн 21-һээ гарана | № 93 (14204) | 1976 оной апрелиин 21, среда | Сэн 2 мүнгэн.

Советскэ Союзай ажалшад! Арадай ажахын түсэбүүдые эгээн бага гаргашатайгаар дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэгты! Түсэб дүүргэлгын, технологическа ба ажалай журам бүхы аргаар бэхнжүүлэгты! Үйлэдбэриин нөөсэнүүдые, материалнууд, ажалай хүсэ ба мүнгэ зөөриез ээзн ёһоор ашаглагты!

(1976 оной Майн 1-дэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

БУРЯАДАЙ АССР-эй ПРОМЫШЛЕННОСТИИЕ 1976 ОНОЙ КВАРТАЛДА ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ

...оной нэгэдэхи квар... ...публикын промыш... ...продукци худалда... ...й түсэбые 102 про... ...гэбэ. Гол шухала ...ые: шулуу нүүр... ...электродвигательнүү... приборнуудые, ав... ...иин хэрэгсэл... ба тэдэнэй за... ...частьнуудые, гаг... ...тумэр конструкци... хюрөөдэмэл мате... ...ые, сонхын шэл, ...бүд, дотор хубсаһа, ...зүйлнүүдые, зага... ...продукци, мяха болон ...йлнүүдые үйлэдбэ... ...түсэб үлүүлэн дүүр...

...шэ жэлэй энэ ...й сасуулжа хараха... ...блика дотор про... ...а үйлэдбэриин хэм... ...8 процентээр ехэ бо... ...байна.

...металлургиин, ой ...модо болбосоруул...гын ба целлюлозо-саарһанай промышленность 1976 оной нэгэдэхи кварталда урданайхиһаа хурдан түргөөр хүгжэһэн байха юм.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй бүхы министерствэнүүд болон управленинүүд («Бурятстройматериалы» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлһээ бэшэниинь) продукци худалдаха гүрэнэй түсэб дүүргэһэн байна.

Республикын Министрнүүдэй Совэдэй мэдэлэй предприятинууд продукци худалдаха гүрэнэй түсэбые 102 процент дүүргэжэ, промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээе 8 процентээр, ажалай бүтээсые 7 процентээр дээшэлүүлбэ.

Республикын 19 аймагай 16-ниинь промышленна продукци худалдаха кварталай түсэб дүүргэбэ. Бэшүүрэй, Яруунын, Ахын аймагууд кварталай түсэб дүүргээгүй.

...продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтые, үйлэдбэри...н, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын хэмжээе ми...энүүд, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд болон управ...дээр абажа харахада, иимэ байна:

	1976 оной I кварталда продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1976 оной I кварталые 1975 оной I кварталтай жэшэхэдэ процентээр	
		үйлэдбэриин хэмжээн	ажалай бүтээсэ
...нерго» гэжэ районно...	100,8	95	64
...модо бэлэдхэлгын ...леc» гэжэ үйлэд... нэгэдэл	104	104	106
...зобетэн» гэжэ үй... нэгэдэл	94	99	101
...мяханай промыш... үйлэдбэриин нэгэдэл	108	78	83
Буряадай һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэл	103	94	96
Байгалай загаһанай промышленностиин трест (БурАССР-тэ)	108	96	99
«Россельхозтехника» нэгэдэл	105	116	115
Хилээмэнэй продуктнуудай управлени	102	103	97
Хэблэлэй, полиграфиин, номой худалдаа наймаанай управлени	102	102	104
Буряадай АССР-эй министерствэнүүдэй, управленинүүдэй промышленность	102	108	107
Тэрэ тоодо:			
Нютагай промышленностиин министерство	102	108	107
Эдеэ хоолой промышленностиин министерство	102	108	107
Түлишын промышленностиин управлени	102	110	112
«Бурятстройматериалы» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл	97	101	98
Ой модоной ажахын министерство	100	109	103

Промышленностиин гол шухала продукци үйлэдбэрилгэ иимэ байгаа гэбэл:

	1976 оной I кварталда үйлэдбэрилэгдэһэниинь.	1976 оной I кварталые 1975 оной I кварталтай жэшэхэдэ (процентээр).
Хамтын хэрэглэлэй электростанцинуудта үйлэдбэрилэгдэһэн электроэнерги—миллион киловатт-часаар	268	86
Шулуу нүүрһэн — мянган тонноор	419	110
Переменнэ тоогой электродвигательнүүд — хэһэгээр	1821	113
Приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд ба тэдэнэй запасной частьнууд — миллион түхэригөөр	2,1	96
Барилгын түмэр конструкцинууд —мянган тонноор	5,8	141
Барилгын модон (хамһабариин предприятинуудые оруулангүйгөөр)—мянган кубометрээр	932	96
Хюрөөдэмэл материалнууд (хамһабариин предприятинуудые оруулангүйгөөр) — мянган кубометрээр	272,4	98
Целлюлозо — мянган тонноор	20,1	1,8 дахин
Картон — мянган тонноор	11.5	14 дахин
Суглуулагдамал түмэр-бетон конструкцинууд, детальнууд (хамһабариин предприятинуудые оруулангүйгөөр)—мянган кубометрээр	45,5	106
Барилгын хирпиисэ — миллион хэһэгээр	27,9	100,0
Шифер — миллион условно хэһэгээр	58,7	100,5
Сонхын шэл—миллион дүрбэлжэн метрээр	4,1	101,3
Ноохон бүд — миллион дүрбэлжэн метрээр	593	98
Угаагдаһан ноохон—мянган тонноор	5,2	99,7
Дотор хубсаһан — мянган хэһэгээр	527	110,0
Гадар хубсаһан — мянган хэһэгээр	349	100,0
Оёдоһон зүйлнүүд — миллион түхэригөөр	8,5	110,0
Мяхан (I категориин субпродуктнуудые оруулалсаад) — мянган тонноор	3,6	81,0
Һүнэй продукци (һүн дээрэ оруулжа тоолоходо) — мянган тонноор	13,9	93
Хилээмэн, хилээмэнэй зүйлнүүд — мянган тонноор	16,2	100.9
Кондитерскэ зүйлнүүд — мянган тонноор	4	103
Макароной зүйлнүүд — мянган тонноор	1,4	113
Хубсаһа угааха машинанууд — мянган хэһэгээр	35	111
Мебель — миллион түхэригөөр	3	110
Гэр байрын, ажахын хэрэглэлэй зүйлнүүд — миллион түхэригөөр	7,7	101

1976 оной нэгэдэхи кварталда эрхим категориин шанартай 5,5 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэһэн байна. Недондоной энэ үеынхитэй сасуулжа харахада, эрхим категориин шанартай продукци үйлэдбэрилгэ 74 процентээр ехэ болоо.

Энэ жэлэй түрүүшын кварталда научна шэнжэлгын хүдэлмэри хэхэ, эрдэм болон техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар 28 хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан байгаа. Тэдэнэй 21-ниинь гүйсэд бэелүүлэгдэбэ, гурбаниинь гүйсэд бэшэ дүүргэгдэбэ. Эрдэм болон техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гүрэнэй түсэбые Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат, Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинат болон бусад зарим предприятинууд амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

Гэхэтэй хамта республикын промышленна предприятинууд жэгдэ һайнаар хүдэлөө гэхын аргагүй. Промышленна 17 предприяти гэхэ гү, али бүхы предприятинуудай 8 процентнь продукци худалдаха кварталай түсэб дүүргээгүй. Промышленна 52 предприяти ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа дүүргээгүй. Тэдэнэй тоодо «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлени, Таловска түмэр-бетон конструкци ба детальнуудай завод, «Буржелезобетон» нэгэдэлэй гол предприяти, 3-дахи, 4-дэхи филиалнууд болон бусад ороно. Целлюлозо, картон, барилгын хирпиисэ, һэеы гутал, һүнэй продуктнуудые үйлэдбэрилэн гаргаха даабари дүүргэгдэбэгүй. 1976 оной январь—февраль һарануудта продукциин өөрын үнэ сэн хямдаруулха түсэб баһал дүүргэгдээгүй, түсэбөөр харзалагдаһанһаа 321 мянган түхэриг үлүү гаргашалагдаа.

Нэгэдэхи кварталда эрдэм ба техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гүрэнэй түсэб 75 процент дүүргэгдэһэн байна. Эльбороор хэгдэһэн инструмент хэрэглэхэ талаар хараалагдаһан түсэбөө «Электромашина» завод, шэнэ түхэлэй сепараторнуудые хэрэглэжэ, һү болбосоруулха даабаряа республикын һүнэй промышленностиин нэгэдэл, ферментнэ препарадуудые хэрэглэн, талха таряанай зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэбөө хилээмэнэй продуктнуудай управлени нэгэдэхи кварталда дүүргэбэгүй.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлени

МОДОШОДОЙ СЕМИНАР-ЗҮБЛӨӨН

Партиин обкомой бага зал соо модо болбосоруулагшадай бүхэсоюзна семинар-зүблөөн үсэгэлдэр хүдэлмэреэ эхилбэ. СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин министерствын үүсхэлээр энэ семинар-зүблөөн зарлагдаа.

Ута зандань томо багсаар шэрэгдэһэн модые тушаан абаха ба хаядаһа үлэгдэлгүйгөөр сүм хэрэглэхэ гэһэн асуудалда энэ семинар зорюулагдана. Семинарта хабаадагшад Буряадай модо болбосоруулгын ба мебель хэдэг, Онохойн модоной комбинадуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй танилсаха байна.

Министерствын модо хюрөөдэлгын ба модо болбосоруулгын үйлэдбэриин техническэ управлениин начальнигай орлогшо, семинар хүтэлбэрилэгшэ А. В. Мазалик энэ зүблөө нээһэн байна. Партиин обкомой секретарь К. М. Продайвода семинарта хабаадагшадай урда үгэ хэлэжэ, республикынгаа промышленностиин хүгжэлтэ тухай хөөрэжэ үгөө.

Семинарта хабаадагшад отологдоһон модо сүм һайнаар хэрэглэхэ технологитой танилсуулһан «Байгалай ой тайга соо» гэһэн үнгэтэ документальна кинофильм хараа. Тэрэнэй һүүлээр Буряадай модо болбосоруулгын ба мебелиин комбинадта ерээ. Комбинадай директор А. П. Шапиро коллективэйнгээ хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай элидхэл хэһэн байна. Зүблөөндэ хабаадагшад комбинадай цехүүдээр ябажа, хүдэлмэритэйнь танилсаа. Тэдэнэр һанал бодолоо андалдан хөөрэлдөө.

Карелиин, Ураалай, Сибириин, Алас-Дурнын районуудай модо бэлэдхэлэй нэгэдэлнүүдэй, модо болбосоруулдаг предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, главна инженернүүд зүблөөндэ хабаадалсана.

ХУРЬГАД ХЭР АБТАНАБ?

...хабарай эдэ үдэр... колхоз, совхозуудта... хонин ажалай эгээл ...гатай хүдэлмэриин — түл абалга шиидхэ... ороод байна.

...мэдэһээр, малай ...гын түгэсхэхы ша... ороод, хаа хаанагүй үб...эй барагдажа байха ...ахы бүхэндэ абтаһан ...ые нэгэшье гарза хо...гөөр түлжүүлхэ, ...хурьгалха хонидойнгоо ...ар абаха гээшэ му...эй гол шухала зорил...оно. Юуб гэхэдэ, арба...бан жэлэй түрүүшын ...зуун эхэ хонин бүри...рьга олоор абажа түл...ажахынууд лэ саа...хонин һүрэгөө түргэ... олошоруулжа, тарган ...рголиг ноохо ехээр ...гүрэндэ элбэгээр ху... байна ха юм.

...ша ондо Буряад орэ... хонишод бүхыдөө ...ган хурьга түлжүүл...гү, али зуун эхэ хо...онһоо 80-һаа үсөөн ...хурьга абаха гэжэ со... уялга соогоо бэшэн...

...шоднай хэлэһэн үгэ... зэргэ хүрэжэ байна ...Жэлэй эхинһээ хон...лхоз, совхозуудта бү...53.270 гаран хурьгад ...байна гэхэ гү, али ...эгдэһэн бүхы хони...3 процентнь хурьгалаа. ...ной энэ үеынхидэ ...нэгэ бага үсөөн ...абтаба.

...аймаг болон кол...хозууд энэ жэлэйнгээ ...ргада хаһа сагтань ...хурьгадаа эртэнһээ ...һалгаажа. хони... ноохо түргэнөөр ...ад, тэдэнээ саг соонь ...таргалуулжа шадаа. ...дүршэлтэй бэрхэ ...зундаа хонидоо һай...шэхын хажуугаар ...дайнгаа хажууда ...тэжээл таряад, үрэ... үедэ тэндэ хонидоо ...эдеэлүүлдэг байгаа. ...гэдын ашаар лэ хо... тарган байжа, саг ...аар үрэжүүлэг...шье түлынь тобир ...дана, үхэл гарзагүй ...дэнэ ха юм.

...республика дотор ...хонишодой 63 ...эхэ хонин бүри... дээшэ хурьга .... Зэдын аймаг... ...гой совхозой хо... ...жэлдэшье социалис мүрысөөндэ шалгарна. Тус ажахыда үшөө хонидой хуу хурьгалжа дүүрээгүйшье һаань, зуун эхэ хонин бүриһөө 104.8 хурьгад абтаа. Эндэхи эрхим хонишод: Социалис Ажалай Герой Г. Л. Рабдаев, мүн Д. Я. Свистунов, Д. А. Эрдынеев, Б. Г. Гомбожапов, А. Д. Цырендоржиев гэгшэд зуун эхэ хонин бүриһөө 123—127 хурьга томо болгожо байна. Тиихэдэ Хориин аймагай Анаагай совхозой хонишод Ц-Д. Чимитов, Хэжэнгын совхозой бэрхэ хонишод Ш. Н. Намжилов, Б. О. Аюшеев болон бусад баһал зуун эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга түлжүүлнэ.

Энэ жэлдэ Ахын, Улаан-Үдын, Сэлэнгын, Захааминай аймагуудта нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, олон хурьгад абтаад, түл түрэсынгөө гарзыешье хороогоо.

Гэхэтэй хамта зарим ажахы болон аймагта тэды хонид үрэжүүлэгдээ гэжэ түрүү үгэһэн тоо мэдээн, тиихэдэ мүнөө абтажа байһан хурьгадайнь тоо хоорондоо ехээр алгасана. Жэшээнь, Загарайн, Мухар-Шэбэрэй, Хориин аймагуудта абтаха ёһотой гэжэ хүлеэгдэһэнһээнь мүнөө 23—25 процентээр үсөөн хурьгад гараад байна.

Энэмнай эхэ хонидоо искусственна аргаар хаһа саг соонь, ханалгатай һайнаар үрэжүүлжэ шадаагүй, хонидоо саг соонь ототой болгоогүй, ёһоор таргалуулаагүй, һубайруулһаниинь эндэһээ элитээр харагдана. Тэрэнһээл боложо, республика дотор 44.377 хурьгад үсөөн абтаа. Хонин һүрэгөөр эгээл олон гэжэ тоологдодог Зэдын аймагта нёдондонойхиһоо 13,9 мянган хурьган үсөөн абтаа. Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Хориин, Яруунын аймагуудта иимэрхүү байдал үзэгдэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо олонхи ажахынуудта үбһэ тэжээлэй элбэг байбашье, түл абалгадаа муугаар бэлдэһэнһээнь боложо, хурьгад олон гарзалаа. Жэшээнь, Зэдын, Яруунын, Хяагтын, Хориин аймагуудта нёдондонойхитой сасуулхада хурьгад олооро хоролтодо ороо. Зарим хонишодой ажалдаа харюусалга багатайгаар хандаһанһаань, ажахынуудай зоотетмэргэжэлтэдэй хиналтаяа һуладхаһанһаа иимэ юумэн болоо гэжэ һанагдана.

Хонидой түл абалтын дүүрэхэ тээшэ олонхи ажахынуудта үбһэ тэжээл хомор боложо, бүришье бэрхэтэй, харюусалгатай хаһа оробо. Энэ үедэ колхоз, совхоз бүхэндэ бии байһан хамаг арга боломжые хэрэглэн, юрын хонишодһоо эхилээд, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд булта харюусалгаяа эрид шангадхан хүдэлхэ болоно. Эдэ үдэрнүүдтэ ямар отарада хэды хонид хурьгалха байнаб, хонид хүсэ шадалаар ямар бэ, үлбэр муу хурьгад бии гү гэжэ дары элирүүлхэ, тэдэниие илгажа тусгаар харууһа, тэжээлдэ табиха шухала. Илангаяа нарай, хүсэ шадал муутай хурьгадта хэмэл аргаар һүн тэжээл, уураг бэлдэжэ эдюулхэ, мүн элдэб микро болон макро зүйлнүүдэй холисотой тэжээл, витамин үгэлсэхэ хэрэгтэй.

Иимэ юумэ хэжэ шадаа һаа, үбһэ тэжээлэй дутамагшье һаань, хурьгадые һайнаар түлжүүлхэ арга боломжо ажахы бүхэндэ бии.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, хэды хүшэр, бэрхэтэй үеын тохёолдобошье, республикын хонишод булта эбтэй, эмхитэйгээр хүдэлжэ, бүхы хүсэл оролдолго, мэргэжэл шадабаряа элсүүлэн хүдэлхэ, бүхы хурьгадые гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ, абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ зэргэтэй.

Б. УЛЬЗУТУЕВ,
Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министерствын ахамад зоотехник.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХОНИДОЙ ТҮЛ АБАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ
1976 оной апрелиин 20-ной мэдээн

Аймагууд	Эхэ хониной үрэ жүүлэгдэһэниинь	Тэдээн сооһоо хурьгалһаниинь	Хурьгадай түл жүүлэгдэжэ байһаниинь
Баргажанай	26.580	20.500	20.030
Бэшүүрэй	55.540	44.534	42.447
Зэдын	146.813	118.409	112.810
Яруунын	63.680	50.130	44.574
Загарайн	24.222	18.486	17.467
Захааминай	20.407	16.792	16.473
Хэжэнгын	56.929	45.701	43.855
Хурамхаанай	46.916	36.651	36.973
Хяагтын	71.316	56.650	50.857
Мухар-Шэбэрэй	94 524	72,333	68.940
Ахын	4.770	3.961	3.743
Сэлэнгын	94.575	78,297	74.647
Түнхэнэй	15.034	10.074	9.762
Улаан-Үдын	46.497	38.468	37.769
Хориин	55.164	42.284	38.105
Республика бүхыдөө	822.967	053.270	617.552

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЖАСАДА

ХЭЖЭНГЭ

Апрелиин 17-до үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна коммунис субботнигые аймагай ажалшад ехэ бэлэдхэлтэйгээр угтаба.

Субботнигто хамтадаа 7800 гаран хүн хүдэлөө. Тиихэдэ һургуулинуудай ахамад классуудай 1400 һурагшад ехэ туһа хүргөө.

Аймагай эмхи зургаануудай, һургуулинуудай коллективүүд хүршэ, шефтээ абаһан ажахынуудтаа ехэ туһа хүргөө. Жэшээнь, Дунда Худанай сомоной Совэдэй гүйсэдкомдо мэдэлтэй эмхи зургаануудай 24 хүн Тураасгайда түбхинэнхэй Худанай совхозой залуу хонишон Баярта Цыдыповэй хониной байрын шэбхэ малтажа, луговод Дарима Санжижаповагай даадаг сабшалан дээрэ гаргаһан байна.

Совхозоймнай 450 хүн, 250 һурагшад ба багшанар, сомоной эмхи зургаануудай 60 гаран хүн субботнигто гараа гэжэ «50 лет Октября» совхозой директор Г. С. Сангадиев мэдээсээ.

Коммунис субботнигто гаража, ажал хэһэн хүн бүхэн олоһон бүхы салингаа арбадахи табан жэлэй жасада оруулба. Энэ жэлэй субботнигто гарагшад нёдондонойхиһоо 1,5 дахин ехэ хүдэлмэри хээ.

А. РАДНАЕВ,
КПСС-эй райкомой секретарь, аймагай штабай начальник.

УЛААН-ҮДЭ

«Электромашина» заводой хүдэлмэришэд коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. 1600 хүдэлмэришэд, алба хэагшадай олонхинь хүдэлдэг газартаа ехэ продукци бүтээн гаргаа.

Виктор Шпотишой даадаг модошо дархашуулай бригада энэ үдэр бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, халаанай даабарие 142 процент дүүргэһэн байна.

Токарьнууд Николай Петров, Лазарь Чебунин урдань алмаһан материалаараа продукци гаргаа. И. С. Дворниковой хүтэлбэрилдэг электрокипятильнигуудые хэдэг участогай хүдэлмэришэд коммунис субботнигой үдэрые бүтээсэ ехэтэй ажалаар тэмдэглээ.

Субботнигой үдэр олдоһон 4300 түхэригэй хэмжээнэй салин хүлһэн арбадахи табан жэлэй жасада оруулагдаа.

Н. ДЕМИН.



Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод үбэлжэлгэеэ, илангаяа түл абалгаяа эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Мүнөө тус ажахын түрүү хонишод Владимир, Иринчин Яндановтан 100 эхэ хонин бүриһөө тус тустаа 108—110 хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша хонишод (зүүн гарһаа) Вл. Янданов, хурьгашан Евгения Янданова, И. Янданов

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

БУРЯАДАЙ РЕСПУБЛИКА БҮХЭСОЮЗНА ФЕСТИВАЛЬДА ХАБААДАНА

Буряадай АССР-эй искусствада дурладаг ная мянган уран бэлигтэй үнгэрэгшэ хабар соносхогдоһон ажалшадай уран һайханай бүхэсоюзна фестивальда хабаадажа байна. Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуу ехэ дайнда совет арадай илалта туйлаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, дуунай оркестрнүүдэй конкурс ба марш-парад, юрын хүнүүдэй буулгаһан кинофильмнүүдэй фестиваль, театрта шэнгээр табигдаһан элдэб наадануудай, сэрэгэй-патриотическа дуунай конкурс энэ үе соо республика дотор үнгэргэгдөө. Хоорой ба театральна коллективүүдэй неделинүүд, дүрсэлэн харуулдаг ба хамһабэриин искусствын выставканууд, уран шадабаританай элдэб коллективүүдэй түгэсхэлэй концертнүүд эмхидхэгдэһэн байна.

Үйлэдбэриин коллективтэй уран һайханай бүлгэмүүдэй холбоо барисаае улам бэхижүүлгэдэ республика дотор ехэ анхарал хандуулагдана. Жэшээлэн хэлэбэл, ажахынуудта, предприятинуудта, аймагай түбүүдтэ «соёлой үдэрнүүд» һонирхолтойгоор үнгэргэгдөө. Театрта шэнгээр табигдаһан зүжэг нааданууд ба тематическа уулзалгануудта парти, Эхэ орон, үйлэдбэриин түрүүшүүл ба үүсхэлшэд, дайнай болон ажалай ветеранууд магтагдан алдаршуулагдаһан байна.

Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадай соёлой эрилтэ хэрэглэмжые хангахын, тэдэниие уран һайханай коллективүүдтэ олоор элсүүлхын түлөө республика дотор ехэ юумэн хэгдэнэ. РСФСР-эй арадай артист Б. Вампилов түрүүтэй соёлой ажал ябуулагшад, залуу артистнууд - барилгашадта уран һайханай талаар ехэ туһаламжа үзүүлээ. Энэнь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, «БАМ-ай барилгашадһаа ехэ амаршалга» гэһэн литературно-хүгжэмэй композици харуулагдаһан, «БАМтоннельстройн» хоорой, дуунай-инструментальна ансамблиин, барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын урагаар уншагшад районно харалгын үедэ амжалтатайгаар наадаа. Республика доторхи уран һайханай коллективүүдтэ хэрэглэгдэхэ репертуарнуудые зохёолходо мэдээжэ драматургнууд, кинорежиссёрнууд, поэдүүд, композиторнууд, балетмейстернүүд хабаадана.

Фестивалиин үедэ үнинэй коллективүүд улам бэхижэхэһээ гадна, шэнэ коллективүүд бии болоо. Жэшээлхэдэ, Загаһатын совхоздо — буряад дуунай ансамбль, Онохойн леспромхоздо — дуунай оркестрнүүд, Зуйһүтэйн ба Үбэр-Зөөхэйн хүдөөгэй соёлой байшангуудта — кукольна театрнууд, Алтайн хүдөөгэй соёлой байшанда залуу механизаторнуудай ба хонишодой хоор эмхидхэгдэнхэй. Уран һайханай кружогуудай тоо үнгэрэгшэ жэлэй туршада 770-аар, тэдээндэ хабаадагшадай тоо 23 мянган хүнөөр нэмэһэн байна.

Автономито республика дотор арадай уран бэлигтэнэй наадаха шадабарие харалга эмхидхэхэ ба үнгэргэхэ үеэр сугларһан дүй дүршэл апрелиин 19-дэ Ажалшадай уран һайханай бүлгэмүүдэй бүхэсоюзна түрүүшын харалга үнгэргэхэ Бүхэроссин эмхидхэлэй комитедээр һайшаагдаа.

(ТАСС-ай корр.).

Комсомолой ажабайдал

ЗАЛУУ ХОНИШОД

Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой залуу хонишон Арьяажап Барадиев комсомолой областной XXVIII конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, комсомол-залуушуулай хонишодой бригадануудые эмхидхэхэ тухай дэлгэрэнгыгээр тоготоһон юм. Тиихэдээ энэ асуудал хадаа шухала удха шанартай гэжэ онсолоо бэлэй. Зүб лэ даа. Үнинэй дүй дүршэлтэй хонишодой ажал хэрэгые халан абаха, саашадань үргэлжэлүүлхэ кадрнуудые хүмүүжүүлэн бэлдэхэ ябадалда энэ хүдэлөөн горитойгоор нүлөөлхэ ушартай байгаа.

Арьяажап Барадиев 1975 ондо Ноёхоной дунда һургуули дүүргэһэн юм. Ажабайдалайнгаа зам шэлэхэ болоходоо үни наргажа байнгүй, өөрынгөө дураар түрэл нютагтаа үлэжэ, комсомолой путёвкоор хонишон болоо.

Колхозой правлени, партком, комсомолой комитет үшөө хэдэн залуу хүбүүд, басагадые шэлэн олоод, комсомолой путёвкоор мал ажалда эльгээхэдээ, тэдэниие бултыень нэгэ газарта суглуулжа, хони шахан таргалуулха комсомол-залуушуулай бригада эмхидхэхэ гэжэ шиидэһэн. Арьяажап Барадиев бригадые даагшаар томилогдожо, энэ коллективэй ажалай намтарай түрүүлшын хуудаһан ирагдаба.

Онсолходо, Ноёхоной дунда һургуули дүүргэһэн хүбүүд, басагад түрэл колхоздоо үлэжэ ажалладаг һайн һайхан заншалтай. 1969 ондо бүхэли классаараа үлэһэн эндэхи һурагшад республика соогоо суурхаа хамнай. Эдэнэрэй нэгэн, хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэдэг хүдөө ажахын техникум дүүргэһэн Нимажап Доржиев мүнөө колхозойнгоо комсомолой комитедэй секретаряар хүдэлжэ байна. Тиимэһээ энэ хэрэгые саашадань үргэлжэлүүлхэ гэжэ оролдоһониинь гайхалгүй.

Хэрбээ һургуулиин комсомолой организаци А. Барадиевай даадаг бригадые шефтээ абажа, саг үргэлжэ али болохоор туһалжа байгаа һаань, бүришье һайн байгаа. Тиигэбэл уг залгамжалан, һургуули һаа дүүргэһэн хүбүүд, басагад нютагтаа үлэжэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин али нэгэ һалбари дээрэ хүдэлхэ эрмэлзэл тэдэнэрэй зүрхэ сэдьхэл соо заатагүй түрэхэ һэн. Энээн тухай һургуулиин, колхозой комсомолой комитедүүд бодожо үзэхэ бээз гэжэ найдагдана.

Арьяажап Барадиевтай Цыремпил Санжиев, Юрий Батуев, Зинаида Цоктоева гэгшэд ажаллана. Подлес гэжэ газарта мүнөө үеын эрилтэдэ таарама хонинөй шэнэ байра, гэр колхоз тэдэнэртэ барижа үгөө. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд залуу хонишодтоо али болохоор туһалжа байдаг.

Харууһалжа байһан һурэгтэнь 1.400-гаад хонин бии. Түрүүшынгээ үбэлжэлгые энэ бригада амжалтатай, һайнаар үнгэргэжэ байна. Тэжээлэй дутамагшье һаань, хонишод арга тухаяа олоод лэ холимол тэжээл болон талха тарянай зүйл, нарһанай шэлбүүһэн болон бии байгаа үбһөө зохид соонь тааруулан хонидтоо хүбаажа үгэнэ. Гэбэшье хонидоо саг үргэлжэ адуулха бэатай болгдоно. Энэ ушарта хагда һайнтай газарнуудые түрүүн ябажа олоод, малаа тиишэнь туужа бэлшээхые оролдоно. Гадна хүсэ шадалаа алдаһан хонидоо саг соонь илгаад, газаагаа эдеэлүүлхэ шухала гэжэ залуу хонишод һайн ойлгожо абанхай.

Залуушуулта ажалайнь түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ туһалха хэрэгтэй. Тиимэһээ үнинэй малшан Очир Ванчикович Буянтуев залуу хонишодтой хүдэлһэн юм. 70 гаратай болобошье, үшөөл хүнгэн зандаа энэ үбгэн хонин ажалай олохон нюусые залуу нүхэдтөө заажа үгөө гээшэ.

Энээнһээ уламжалан һурган хүмүүжүүлгэ тухай хэдэн үгэ. Залуушуулые һургаха ажалай баян дүршэлтэй хүнүүд Ноёхондо олон. Энэ асуудал һайнаар шиидхэхэ, эмхидхэхэ шухала.

Залуу хонишодто шэнэ гэр барижа үгэнхэй гээ һэмди. Тэрэнэй богоһо алхап орохолоор ута коридор зурына. Хажуу таһаарнь үүдэнүүд. Эдэ таһалгачууд соо хонишод байрладаг. Эдеэгэй буйлуулха, шанаха тусгаар газар эндэ бии. Һаруул сэбэр зал соо телевизор, стол дээрэ элдэб газетэ, журналнууд, шатар, даам габяатай. Үшөө нэгэн соонь (багаханшье һаа) спортзал түхеэрэгдэнхэй. Штанга, гирьнүүд, боксёрнуудай арһан бээлэйнүүд болон спортын бусад хэрэгсэлнүүд эндэ бии.

Хонишодой сүлөө сагаа һайнаар, бэедээ аша туһатайгаар үнгэргэхэ арга боломжо байгуулхын тула колхозой хүтэлбэрилэгшэд, нэн түрүүн правлениин түрүүлэгшэ Ананий Александрович Никитин ехэ оролдолго гаргаа. Залуу зондоо гуһалха, тэдэнэрэй урма зоригые хухалхагүйе, хүсэл эрмэлзэлыень һуларуулхагүйе оролдожо хүдэлгэхэ гээшэ тон шухала.

Арьяажап Барадиев групкомсоргоор һунгагданхай. Энэ бүлэгэй гэшүүд колхоз соогоо эгээн түрүүн комсомолойнгоо документнүүдые һэлгэхэ эрхэдэ хүртөө һэн. Мүнөө боложо дүүрэһэн комсомолой бүхэсоюзна суглаанда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, КПСС-эй XXV съездын материалнуудые гүнзэгыгөөр шудална, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойлно.

Гадна колхозой агитбригада, лекторнүүд, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай хүдэлмэрилэгшэд, медигүүд, автолавка үбэлэй һаранuудта иишэ оройдоо ерээгүй. Харин залуу хонишод эдэнэрые ходо хүлеэжэ байдаг.

Эдэ мэтын дутуу дунданууд үшөө үзэгдэһэн зандаа. Тиимэһээ колхозой хүтэлбэрилэгшэд эдээндэ онсо анхарал хандуулжа, саг дары усадхаха ёһотой байгаа. Теэд тиигэжэ шадаагүй.

Зүрхэ сэдьхэлэйнгээ уряагаар нимэ ажалай зам шэлэһэн дүрбэн залуу үетэн тухай эндэ хөөрэбэбди. Тиихэдээ эдэнэрэй саашанхи түсэб тухай хэлэнгүй гарахын аргагүй ааб даа.

Зинаида Цоктоева Буряадай багшанарай институдай физико-математическа факультедтэ орохоор шалгалта бариха һанаатай, физик болохо гэһэн эрмэлзэлээ бэелүүлхэнь ха. Харин Юрий Батуев сэрэгэй уялгата албанда ерэхэ намартаа татагдахань.

Арьяажап Барадиев Цыремпил Санжиев хоёр үшөө нэгэ жэл эндээ хүдэлхэ. Хойто үбэлжэлгын үедэ үшөө хоёр залуу хүбүүдые хажуудаа абажа, мэргэжэлдээ һургаха һанаатай. Тиигээд лэ Буряадай хүдөө ажахын институтда орохо хүсэлэнтэй. Конкурсһоо гадуур колхозойнгоо зууршалгаар орожо һураад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болоходоо, һөөргөө түрэл колхоздоо бусажа ерэхэнь лаб ааб даа.

Нимэ һайн һайхан хэрэгые эхин дээрэнь унтараангүй, бүри бадаргаха, үргэдхэхэ, залуушуулые олоорнь тэрээндэ элсүүлхэ зорилго мүнөө табигдана.

Д. ЦЫРЕНДОНДОКОВ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй Министрнүүдэй Советдэ

Республикын колхоз, совхозуудта 1976 ондо уһалагдадаг, мүн хатаагдаһан намаг газарһаа ехэ продукци абахын тула тарялан, сабшалан уһалха, уһалууриин системэнүүдые заһабарилха, сэбэрлэхэ тухай.

Уһалагдадаг, намаһаа хатаагдаһан газарые ашаглаха талаар республикын хүдөө ажахын болон мелиорациин, уһанай ажахын министерствэнүүдэй, аймгүйсэдкомуудай, колхоз, совхозуудай ажалда ехэхэн дутагдал бии байна гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо гэмдэглэгдэнэ. Уһалагдадаг газарай нилээд ехэ хубинь жэл бүри хүдөө ажахын үйлэдбэридэ мүртэй ашаг үрэ үгэнэгүй, тэрэ газарай зариманиинь сройдоо уһалагдангүй үлэдэг, үгышье һаа дүүрэн нэгмоороо уһалагдадаггүй һайжаруулагдаһан нилээд ехэ газарта үрэжэлыень үшөө дээшэлүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри хэхээр болонхой.

Олонхи ажахынуудта уһалагдадаг газар дээрэнь минеральна болон органическа үтэгжүүлгэ үшөөл багаар оруулагдана, хүрьһэниинь муу шанартайгаар элдүүрилэгдэнэ. Энээнһээ боложо, уһалагдадаг газарһаа ахир бага ургаса абтана, тэндэ таригдаһан ургамалнуудай өөрынь үнэ сэн ехэ болоно. Тиигэжэ уһалагдадаг газарһаа хүдөө ажахын продукци абаха түсэб жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэнэгүй.

Зарим ажахынуудта газар уһалха хаһын болоходо уһалууриинь хаалта, һубаг ханаабууд бэлэн болгогдоогүй байдаг. Энээнһээ уламжалан, тарялан, сабшалан уһалха түсэб дүүргэгдэнэгүй гэжэ тус тогтоол соо заагдана.

Тэрэшэлэн колхоз, совхозуудта бии байһан бүлүүр, станци болон газар уһалха бусад оньһон түхеэрэлгэнүүд дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэгдэнэгүй, тэдэнь хаһа сагтаа һайн шанартайгаар заһабарилагданагүй. Газар уһалалгын халуун хүдэлмэриин үедэ олонхи колхоз, совхозууд уһалагшадые хүсэд хүрэхөөр табидаггүй. Зарим ажахынуудай луговодуудтаа дан ехэ сабшалан даалгажа үгэ хэдэнь, тэдэнь газараа һайнаар уһалхаар зоруулэнь тэгшэлхэ хүдэлмэриие гүйсэд хэжэ шаданагүй.

Баһал олохон колхоз, совхоздо уһалагдадаг газартань адууһа мал бэлшээгдэжэ, эсэстээ хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые эрид доошолуулна.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, колхоз, совхозуудта уһалагдадаг, намаһаа хатаагдаһан газарһаа хүдөө ажахын продукци абаха, мүн тарялан, сабшалан уһалха, уһалууриин системэнүүдые заһабарилха, сэбэрлэхэ хүдэлмэри хэхэ тушаа хүдөө ажахын болон мелиорациин, уһанай ажахын министерствэнүүдэй табиһан түсэбые баталха гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтоогоо.

Һайжаруулагдаһан газарай ашаг үрые дээшэлүүлхын тула ажахы бүхэндэ урид зохёогдоһон эмхидхэлэй-техническэ хэмжээнүүдые гүйсэд бэелүүлхэ гэжэ хүдөө ажахын болон мелиорациин, уһанай ажахын министерствэнүүдые, аймгүйсэдкомуудые, колхоз, совхозуудые уялгалһан байна.

Энэ зорилгоор урид һайжаруулагдаһан газарые саг үргэлжэ хүдэлхэ звено, бригадануудта даалгажа, тэдэниие хэрэгтэй бүхы машина, техникээр хангаха, газар уһалха түсэб дүүргэхын тула уһалагшадые хүсэд хүрэхөөр томилжо, тэдэниие уһалалгын онол аргада һургаха хэрэгтэй гэжэ тус тогтоол соо заагданхай.

Колхоз, совхозуудта бии байһан уһалууриин техникэ, бүлүүр станцинуудай заһабари дары түргэн дүүргэжэ, тэдэниие хүдэлгэхэ дүршэлтэй механизаторнуудые шэлэжэ табиха. Бэлэн байһан бүлүүр станцинуудые ойрын үдэрнүүдтэ хүдэлгэжэ, газарай хүрьһэндэ шииг үгэхөөр уһа гаргаха шухала гэжэ хэлэгдэнэ.

Мүн ямар ургамалда хэды шэнээн үтэгжүүлгэ хэрэгтэйб гэжэ наринаар хараад, уһалагдадаг газарта минеральна болон органическа үтэгжүүлгэ оруулха, илангаяа уһалууриин халуун хаһада ажахы бүхэндэ ажалай түлөөһэнэй шэнэ түрүү гурим зохёожо хэрэглэхэ, ажахы бүхэндэ һайжаруулагдаһан газарһаа хэды шэнээн продукци абтааб, ажалай ямар гаргаша хэгдээб гэжэ амяарайнь тоо бүридхэл хэдэг болохо гэжэ республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоол дотор заагдана.



ПРИБАЙКАЛЫН АЙМАГАЙ «ПРИБАЙКАЛЕЦ» КОЛХОЗОЙ ҺААЛИШАН БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАТ ЛЮДМИЛА ЛАНЕЦ ҮНГЭРЭГШЭ ЖЭЛДЭ ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 3 МЯНГАНҺАА ҮЛҮҮ КИЛОГРАММ ҺҮ ҺААҺАН ЮМ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ҮНИНЭЙ ҺААЛИШАН ЛЮДМИЛА ЛАНЕЦ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АМЖАЛТАТАЙ ДҮН

«Знамя Ленина» колхоз Мухар-Шэбэрэй аймаг соо хони үсхэбэрилдэг томохон ажахынуудай нэгэн юм. Энэ колхоздо 16.600 гаран эхэ хонин тоологдоно. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хамтадаа 13.580 хурьга абахаар колхозой хонишод түсэблэһэн байгаа.

Мүнөө түл абалгын гол түлэб үнгэрөөд байхада, энэ хүдэлмэри тус ажахыда яһала һайнаар, нёдондонойхиһоо гарза багатайгаар үнгэргэгдэбэ гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Һүүлэй мэдээгээр ажахын хонишод хамта дээрээ 12.780 хурьга абаад, һайнаар түлжүүлжэ байна. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа эршэтэ ажалаараа бэелүүлжэ байһан хонишод колхоздо үдэр бүри улам олошорно.

Жэшээлэн нэрлэбэл, һүүлэй хэдэн жэлэй туршада 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаад, хоролто багатайгаар түлжүүлдэг В. Ц. Цыбикмитов мүнөө харууһалдаг 607 эхэ хонинһоо 607 хурьга абажа, үнгэрэгшэ жэлнүүдэйнгээ амжалта дахин баталба. Ажахын дүршэлтэй хонишон, зуутан солотон Б. Б. Манибадаровай отарынхид байгша ондо баһал амжалтатай һайнаар ажаллажа байна. Тэдэнэр отарынгаа 544 эхэ хонинһоо 468 хурьга абаха түсэбтэй байбал, мүнөө 550 хурьга абаа.

Ингэжэ тус ажахын хонишод шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ габшагайгаар ажаллажа, саашанхи амжалтануудайнгаа бата үндэһэ һуури мүнөөнһөө табижа эхилбэ гээшэ.

Д. ГАРМАЕВ,
манай корр.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ ШАЛГАНАБДИ

ГАРЗЫН ЭХИН ХААНАҺААБ?

Түрүү ажахынуудай хонишод, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд хони үсхэбэрилгээ саашадань улам хүгжөөжэ, ашаг олзыень эрид дээшэлүүлхын тула нэн түрүүлэн халуун намарһаа үбэлжэлгэдөө түгэс һайнаар бэлдэжэ, үбһэ тэжээлээ газаагаа зөөжэ нөөсэлдэг заншалтай юм. Удаань түл абалгын дүтэлхэдэ хурьгадайнгаа байра сэбэрлэжэ, дезинфекци хэжэ, дулаалдаг, бүхы хаамаг, хобоонуудые заһабарилжа бэлдэдэг, хурьгалхаа дүтэлһэн, үбэлэй хүйтэндэ дааража, хүшэ тамираа алдажа байһан хонидоо амяарлажа, һайн, шэмэтэй тэжээл дээрэ харууһалдаг гээшэ ааб даа. Ингэжэ эрхимээр бэлдэһэн хонишодой бригаданууд үбэлжэлгээ эмхитэйгээр үнгэргэхэһөө гадна, абтаһан хурьгадаа үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлжэ, хараалагдаһан түсэб, абаһан уялгаяа жэншэдгүй бэелүүлнэ ха юм. Имэрхүү түрүү хонишод «Заречный» совхоздо нилээд олон. Жэшээлбэл, үнинэй хонишод Д. Намдаков, К. Бурлаков, Д. Плюснин гэгшэдэй даадаг отарада мүнөө хонин бүриһөө хурьган абтаад, гэмгүй түлжүүлэгдэжэ байна. Тиихэдэ М. Буянтуев, Г. Шарлуев, Д. Доржиев болон бусадай бригадын хонишод һүүлэй мэдээгээр 100 эхэ хонин бүриһөө 90 гаран хурьга түлжүүлжэ, хараалһан зорилгодоо дүтэлэнхэй.

Хонидой ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхэ талаар нилээд дүршэһэн хонишодой жэл бүри олошоржо байбашье, тус ажахыда ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг, абаһан хурьгадаа олоор гарзалуулжа байһан хонишод үшөөл байһаар. Һаяхан бидэнэй малай үбэлжэлгын хэр үнгэргэгдэжэ байһые шалган, отара, бригадануудаар ябахадамнай, олохон хонишодой отарануудта хонидынь ехээр туража, абтаһан хурьгадынь захаһаа гарзалжа байба. Тусхайлан хэлэбэл, совхозой 3-дахи отделениин хонишон Тамара Жамбаловагай отарада богонихон болзор соо аяар 90 шахуу хурьган үхэһэн, эхэ хонидойнь диилэнхинь туража, хүшэ тамираа ехээр алданхай. Хэрбээ һаяын үдэрнүүдтэ зохихо хэмжээ абажа, тураһан хонидоо тусгаар харууһалаагүй һаань, хурьгалхаһаа байха хабарай хахир нюрга дабахагүйнь элитэ болоод байна.

Гадна энэл отделениин Алексей Цыреновэй, С. Эрдэнжаповай, хоёрдохи отделениин ахалагша хонишод Н. Суетинэй, Г. Романовай, нэгэдэхи отделениин Б-М. Чагдуровай даадаг отаранuудта хурьгад олоор үхэжэ байһаар. Хони, хурьгадай иимэ олоор гарзалха ушар юунһээб гэбэл, нэгэдэхеэр, хонидой хурьгалжа байха үедэ хонишодынь ажалаа орхёод архидашаһан, абтаһан нарай хурьгадаа хэдэн хоногто харууһалангүй орхижорхёо. Тиигэжэ һая гараһан хурьгад искусственнэ аргаар бэлдэгдэһэн һү садатараа эдингүй орхигдожо, туранхай эхынгээ һүгүй дэлэн хүхэбшье, үлөө даангүй хээлиеэ хатажа гарзалаа. Хоёрдохёор, совхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд хонишодтоо хурьгашаниие томилходоо заабол дүршэлгүй хүнүүдые эльгээһэн байба.

Олохон отарада абтаһан хурьгадынь тэрэ дороо тусхай дэбтэртэ тэмдэглэгдэнэгүй. Тиимэһээ үнэн дээрээ хэды хурьганай абтаһан, хэды толгойнь гарзалһан тухай тодорхой мэдээн үгы. Үхэһэн хони, хурьганай үбшэниие тодоруулха уялгатай ветеринарна албанай хүдэлмэрилэгшэд харюусалгата ажалдаа һэримжэгүй хандадаг байба. Даалгагдаһан отарануудтаа ерэхэдээ тэдэнэр үхэһэн малай бэе задалжа харангүй, үбшыень ёһотоор тодорхойлоншьегүй хуурмагаар, хонишоной хэлэһэн соонь акт бэшэдэг заншалтай. Жэшээлбэл, туража, тэнхээ тамираа алдахадаа үхэһэн хонидынь акт дээрээ ээрсэг үбшэндэ дайрагдаа гэжэ бэшэгдэнхэй.

Саашань хэлэхэдэ, эхэ хонидойнь тураһан ушар баһал хонишодой ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг байһанһаа эхитэй. Эндэ хонидойнгоо хүшэ тамираа алдажа байбашье, эмшэлхэ тусхай профилакторн нэгдээгүй, үбһэ, зеленконь хэршэгдэжэ, минеральна тэжээлтэй холигдожо үгтэдэггүй байба.

Мүнөө Зэдын аймагай «Заречный» совхоздо һүүлэй мэдээгээр 100 эхэ хонин бүриһөө 73,8 хурьган абтаа. Бүхыдөө 13273 хонин хурьгалаад байна. Тиихэдэ абтаһан хурьгадай 800 шахуунь гарзалжа, баһал эды тооной хонин үхэһэн хурьга гаргаһан байба. Гадна эхирлэһэн хонидыншье нёдондонойхиһоо тон үсөөн. Мүн жэлэй эхинһээ хойшо 300 шахуу хонин туража, үбшэндэ нэрбэгдэжэ үхэшөө. Эндэ хэн гэмэтэйб гэхэдэ, совхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд, тусхайлан хэлэбэл, тус ажахын ахамад зоотехник М. Грехова, ахамад ветврач Д. Радиаев болон отделениие эрхилэгшэд малай үбэлжэлгын хэды муугаар үнгэргэгдэжэ байбашье, зохихо хэмжээ абаагүй бшуу.

Нигээд ерэхэлээрээ бүхыдэнь согсолон харахада, «Заречный» совхоздо малай үбэлжэлгэ, илангаяа хонидой түл абалга тон ахир муугаар үнгэргэгдэжэ байна.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.



Газарай үрэжэл һайжаруулха габшагай хоёр һарын туршада хараалагдаһан түсэбөө, абаһан социалис уялгаяа сүм дүүргэхын тула Хэжэнгын совхозой оньһожоруулагдамал лугомелиоративна отрядай механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллана. Хүсэтэ машина, техникээр хүсэд хангагдаһан тус ЛМО-гой гэшүүд богонихон саг соо сабшалан дээрэ 300 тонно наг шэбхэ гаргажа, [...]ран гектарта м[...] үтэгжүүлгэ оруула[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ([...]һаа) ЛМО-гой [...] Б. Аюров, механи[...] Д. Дугаров, Р. Ш[...] Г. Садыков, Н. [...] С. Борисов, Г. Ах[...]шэд хэхэ ажалаа зүб[...]сэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖА[...]

ТҮРҮҮ ХҮН ТУХАЙ Х[...]

ҺААЛИШАН ФЕДОСЬЯ ЛУКИНИЧН[А]

«Сибиряк» колхозой түрүү һаалишан Федосья Лукинична Ащенковагай гэрэйнь богоһо алхажа оромсоорнай, тэрэнэй хүхюутэй үгэнүүд дуулдаба:

— Хүбүүд, наашаа, столдо һуугты, — гээд тэрэ дороо хангалтай халуун шүлэ табагта хэжэ, урдамнай табижа, — хоол баригты, замда ябажа эсээ ёһотойт. Эдеэлэгты, бү яарагты. — гэнэ. Тиигээд энеэбхилэн: — Басагаяа Москва моэдохуулха гэжэ түхеэржэ байнаб, — гэжэ нэмэбэ.

— Галияа гү?

— Тиимэ даа. Галимни бүхэли зундаа намтэяа сугтаа хүдэлөө юм. Мүнөө тэрээндэмни һургуулинь Москва ошохо путевко барюулба. Юун гэһэн ехэ хүндэлэл гээшэб! — гээд Федосья Лукинична омог баяртайгаар урдаһаамнай харан энеэбхилбэ.

Лукинична гүүлэжэ Түнхэн нютагтаа хүндэтэйгөөр нэрлүүлдэг энэ эхэнэрые харахадаа, жарадахи жэлээ гэшхэлбэ гэжэ һанахаар бэшэ. Хүхюун зугаатай, хүнгэн сарюун. Теэд Лукинична пенсидэ гараһаар табадахи жэлээ боложо байна.

— Мүнөө сагай ажабайдал урдынхиһаа тад ондоо болоо гээшэ даа, — гэжэ Лукинична һанаганаа хөөрэбэ. — Би багадаа үншэржэ, ядаха тулихые үзэжэл хүл дээрээ гараһан хүм даа, — гээд сай аягалжа столдо һуулсаба. — Басагнайнгаа намтаяа хүдэлхэеэ фермэ дээрэ ерэхэдэ ходол хэлэдэг һэнби: «Зоригтойхон бай, һайнаар хүдэлэ, һургуулидаа һайнаар һура». Үнеэ һааха гээшэ амар ажал бэшэ. Үглөө үүрээр бодохо, үдэшэ орой унтаха. Һурзагүй гар үбдэхэ, холохо ха юм. Тиигээд лэ залуу басагад һаам дээрэһээ зугададаг. Харин минии басаган зоригтойхон байшоо. Һайнаар хүдэлөө. Харюунь — эрхимэй эрхим гэгдээд, Москва ошохо путевкоор шагнагдабал даа.

Лукиничнагай хөөрэжэ байхыень шагнажа һуухадаа, ажабайдалаараа баяртай, үри хүүгэдээрээ омогтой байһаниинь тон эли харагдана. Тиимэшье байха ёһотой. Ехэ хүбүүниинь, Гавриил, хүдөө ажахын институт дүүргээд тэрэ мэргэжэлээрээ Донои областьдо ажаллана. Удаахинь барилгын мэргэжэлтэй, Улаан-Үдэдэ барилгашанаар, гурбадахи хүбүүн, Викторынь инженер-механик, түрэл «Сибиряк» колхоздоо хүдэлнэ. Эгээ баганиь 7-дохи класста һурана, Галя басаганиинь мүнөө жэл 10-дахиие дүүргэхээ байна.

— Үхибүүдые хүл дээрэнь гаргажа табиха гээшэ баһал хүшэрхэн лэ юм даа. Гансаараа ажалладаг байгааб. Яахаб даа, коммунис партиин, Совет засагай аша үргэмжөөр бултадаа һайнаар хүмүүжэжэ, эрдэм номдо һуража гараба, — гэжэ Лукинична хөөрэнэ.

Лукинична саг үргэлжэ колхоздоо ажаллажа, хододоо түрүү зэргэдэ ябадаг байгаа. Тиимэл хадаа 1973 ондо засаг түрын дээдэ шагнал — Ажалай [...] ордендо хүртөө [...]

— Лукинична[...] ажалтнай али зэр[...]

— Харана [...] таанартай эндэ [...] һуухадаашье хү[...] хайдаа һанаа [...] жол байха юм. [...] гээд ябахаяа гу[...] раха дээрээ. — [...] һаалгаяа гурба[...] хилэ дабуулааб. [...] аймаг соогоо, [...] хоёрдохи һуури[...]

Ажалдаа яара[...] хүниие удаан [...]гагүй. Ажалша [...] рүү һаалишанай [...] дань һайн һайха[...] дань амжалта х[...]

В. С[...]

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй [...]

СССР-эй ЭД ХЭРЭГЛЭГШЭДЭЙ КООПЕ[...] ПРЕДПРИЯТИ, ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭ[...] ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИ[...] БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОР[...] МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУ[...]

Худалдаа наймаа, нийтын эдеэ хоол, хүдөө [...]дуктнуудые бэлдэхэ, арадай хэрэглэлэй эд [...]бэрилгые хүгжөөхэ талаар түсэбтэ юһэдэхи та[...]гээ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэ[...] шагнаха:

Буряадай АССР-һээ:

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Дондок-Доржиев Насык Батуевичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай Түгнын хүдэлмэришэдэй кооперативай автолавкын наймаашан.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Данилов Афанасий Семеновичые — Буряадай потребсоюзай худалдаа наймаанай универсальна баазын директор.

Елисеева Мария Николаевнае — Зэдын аймагай Петропавловкын эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй магазиниие даагша.

Именохоев Андрей Абогоевичые — Буряадай потребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ.

Корнилова Галина Максимовнае — Яруунын аймагай Нисэнгын хүдэлмэришэдэй кооперативай столовын эдеэ шанагша.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Будакова Дулма Очировнае — Хурамхаанай эд хэрэглэгшэдэй районно бүлгэмэй хилээмэнэй комбинадай хүдэлмэришэн.

Конюшкина Валентина Федоровнае — Түнхэнэй райпотребсоюзай хилээмэнэй комбинадай хүдэлмэришэн.

Левицкий Евгений Николаевичые — Буряадай потребсоюзай авто[...]лоошон.

Орлов Виктор [...] — Буряадай по[...] барилгын управле[...]дэлмэришэн.

«АЖАЛАЙ ГАБЬ[...] ТҮЛӨӨ» ГЭҺ[...] МЕДАЛЯ[...]

Баженова Вале[...]горьевнае — Бэ[...]магай Бэшүүр[...] [...]шэдэй бүлгэмэй [...] эдеэ шанагша.

Дулмажапова [...]да Цырен-Дор[...] Хэжэнгын эд хэр[...] районно бүлгэм[...] ахалагша наймааш[...]

Иванова Мария [...]нае — Хорин[...] эд [...] шэдэй районно бү[...]газинай наймааша[...]

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ [...] ГЭҺЭН МЕДА[...]

Белых Тамара [...]нае — Хяагтын эд [...] шэдэй районно бү[...] газинай наймаашан.

Паршукова Лук[...]мовнае — Буряа[...]союзай бэлэдхэлэй кладовщик.

Садовская Мари[...]евнае — Загарайн [...] лэгшэдэй районно [...] универмагай найма[...]

СССР-эй Верховно Соведэй Прези[...]
Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОР[...]

СССР-эй Верховно Соведэй Прези[...]
Секретарь М. ГЕОРГА[...]

Москва, Кремль.
1976 оной мартын 16.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй У[...]

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЦИАЛЬ[...] ТЭДХЭМЖЫН, ХАРАДАГГҮЙШҮҮЛЭЙ БА [...] ХҮНҮҮДЭЙ РЕСПУБЛИКАНСКА БҮЛГЭМ[...] МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ, ЭМХИН[...] ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧ[...] ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГ[...] СССР-ЭЙ ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГ[...] ТУХАЙ

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые [...] һэнэйнь, ажалшадые социальна тэдхэмжын тала[...] эмхидхэхэдээ туйлаһан амжалтануудайнь түлөө [...]

Буряадай АССР-һээ

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Резникова Александра Николаевнае — Б[...] АССР-эй Социальна тэдхэмжын министерствы[...] начальник.

СССР-эй Верховно Соведэй Прези[...]
Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРН[...]

СССР-эй Верховно Соведэй Прези[...]
Секретарь М. ГЕОРГА[...]

Москва, Кремль.
1976 оной мартын 17.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй У[...]

СССР-эй ГОССТРОЙН, АЖАЛШАДА[...] ДЕПУТАДУУДАЙ НЮТАГАЙ СОВЕДҮҮ[...] ПРОЕКТНЭ, БЭДЭРЭЛГЫН, ЭРДЭМ-ШЭНЖ[...] ЭМХИНҮҮДЭЙ БА АРХИТЕКТУРНО-БАРИЛ[...] ОРГАНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СС[...] ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА Т[...]

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабари амжал[...] дүүргэһэнэйнь, ажалай үндэр дүнгүүдые туйла[...] түлөө шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Гаврилюк Нина Ивановнае — Улаан-Үдэ хотын «Бурятгражданпроект» институдай директор.

«АЖАЛАЙ ГАБЬ[...] ТҮЛӨӨ» ГЭҺ[...] МЕДАЛЯА[...]

Сапунов Анатол[...]вичые — Улаан-Ү[...] «Бурятгражданпро[...]ститудай бүлэгые [...]лэгшэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Прези[...]
Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОР[...]

СССР-эй Верховно Соведэй Прези[...]
Секретарь М. ГЕОРГ[...]

Москва. Кремль.
1976 оной мартын 29.

СОВЕДҮҮДЭЙ ҮҮРГЭ ДЭЭШЭЛНЭ

Юһэдэхи табан жэлдэ Яруунын хүдөө нютагуудта ехэхэн хубилалта болоо. Ниитын баялиг эрьбажаа, ажалша зоной ажануудалай болон соёл культурын хэмжээн улам дээшэлээ. Энэ амжалтада нютагай Соведүүдэй хубита бии. Нютагай Соведүүд партийна организацинуудай хүтэлбэри доро ажахын болон соёл культурын байгуулалтын галаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байдаг бшуу.

Һүүлэй үедэ Соведүүдые һайн бэлэдхэлтэй кадрнуудаар хангаха, материальна талаар хангагдасыень һайжаруулха горитой хэмжээнүүд абтаа.

1975 оной июнь һарада болоһон һунгалтын дүнгөөр Яруунын аймагай нютагай Соведүүдтэ 345 депутадууд һунгагданхай. Ажалай түрүүшүүл — совхозуудай 216 хүдэлмэришэд, колхознигууд, тэрэ тоодо 149 эхэнэрнүүд, 80 залуу хүнүүд депутадуудаар һунгагдаһан байна. Тиихэдэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ һайн бэлэдхэлтэй, политическэ эрдэмтэй хүнүүд дэбжүүлэгдээ. Нютагай Соведүүдтэ саг үргэлжын 70 комисси байгуулагданхай.

Сельскэ болон сомоной Соведүүд ажахын хэрэгүүдтэ, гүрэнэй түсэб, даабаринуудые дүүргэлгэдэ, газар тарялан, техникэ зүбөөр ашаглалгада, ажалай журам бэхижүүлгэдэ ехэхэн нүлөө үзүүлдэг, хүн зонине культурно-ажаһуудалай талаар хангаха асуудалнуудые зүбөөр шиидхэдэг болоо. Жэшээ болгон Гундын сельскэ Соведэй (гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. А. Страмилов) хүдэлмэрине хаража үзэе. Тус сельсоведэй харьяата газар дээрэ Яруунын болон Тулдунай совхозууд оршодог юм. Эдэ ажахынуудай үйлэдбэрине хүгжөөлгэдэ сельсоведэй ба тэрэнэй гүйсэдкомой үзүүлжэ байһан нүлөө ехэ.

Үйлэдбэриин гол участогууд дээрэ депутадуудай постнууд байгуулагданхай. Тиигэжэ малай үбэлжэлгын, хабарай тарилга ба ургаса хуряалгын үедэ депутадууд Соведэй эдэбхитэд үбһэ тэжээл гамтайгаар гаргашалгые, тарилгын ба хуряалгын ажалай шанарые, техникэ зүбөөр ашаглалгые хинан шалгажа байдаг. Тэрэшэлэн ажалшадые һайнаар эдеэлүүлхэ, тэдэнэрэй һайса амарха эрхэ байдал байгуулха гэжэ оролдодог юм.

Соведэй сесси болон гүйсэдкомой заседанинууд мал ажалай, тарян ажалай продуктнуудые элбэгээр абаха тухай асуудалнуудые үе-үе болоод лэ зүбшэн хэлсэдэг. Депутадууд болон Соведэй эдэбхитэд Яруунын, Тулдунай совхозуудта ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ бага бэшэ үүргэ дүүргэээ. Эдэ бүгэдэ ажахынуудай хүдөө ажахын продукци ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэнь ехэхэн туһалаа.

Үнгэрөөшэ табан жэлдэ капитальна һомололгын 12970 мянган түхэриг мүнгэн аймагта ашаглагдаа. Нютагай Соведүүд культурно-ажаһуудалай талаар хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжые хангаха асуудалда ехэ анхаралаа хандуулна. 13979 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд баригдаа. Хондын, Иисэнгын, Нарһатын болон бусад сомоной ба сельскэ Соведүүдтэ гүрэнэй туһаламжаар байрын гэрнүүд, һургуули, магазин, соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд олоор бодхоогдоо. Һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар жэл бүри ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада сомсельсоведүүдэй ажал ябуулгын демократическа гол ёһонууд саашадаа хүгжөө, сессинүүдэй үүргэ элитээр дээшэлээ, тэндэ харагдажа үзэгдэдэг асуудалнууд олон янзын болоо. Иисэнгын, Витимэй, Гундын сельскэ болон сомоной Соведүүд сессидэ һайнаар бэлдэжэ, тэрэниие нүлөө ехэтэйгээр үнгэргэхэ дүй дүршэлтэй болонхой. Эдэ Соведүүдэй сессинүүд дээрэ табигдаһан асуудалнуудые депутадууд эдэбхитэйгээр, шүүмжэлэл ехэтэйгээр зүбшэн хэлсэдэг гуримтай. Мүн абаһан шиидхэбэринүүдые, һунгагшадай захянуудые бэелүүлгэ, депутадуудай хэлэһэн дурадхалнууд болон ажаглалтануудаар абтаһан хэмжээнүүд тухай депутадуудта мэдүүлжэ байха, тэрэшэлэн гүйсэдкомой хүдэлмэритэн депутадуудые танилсуулха ба бусад ашатай туһатай гурим тогтоогдонхой.

Гэхэтэй хамта ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй ажал ябуулгада дутагдалнууд үшөөл үзэгдэдэг байһаар. Юуб гэхэдэ, зарим нютагай Соведүүд шэнэ Хуулиин ёһоор хүдэлмэреэ эрид түргөөр шэнэдхэн хубилганагүй. Энэ гол түлэб Нарһатын, Эгэтын сельсоведүүдэй гүйсэдкомуудта хамаатай. Эдэ сельсоведүүд худалдаа наймаанай эмхинүүдэй хүдэлмэриие һайн хиналта доро абаагүй. Энээн дээрэһээ холын гүүртэ, отаринуудай малшад шухала хэрэгтэй эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр таһалдана гэһэн гомдолнууд ходол оролжо байдаг. Ажахынуудай сабшалан, тарялан дээрэ зун-намартаа мал бэлшээгдэжэ, ургасын ехээр гэмтээгдэжэ байхада, Нарһатын, Комсомольско, Иисэнгын сомсельсоведүүд шанга хэмжээ абадаггүй байха юм. Мүн зарим нютагай Соведүүд хүдөөгэй клуб, библиотекэнүүдэй хүдэлмэридэ шухала анхаралаа хандуулнагүй.

Бии байһан дутуу дундануудаа дары түргөөр усадхажа, колхоз, совхозуудай экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ һайн нүлөө үзүүлжэ байха эрилтэ Соведүүдэй үмэнэ табигдана.

Газар гээшэ бүхы баялигай эхин гэжэ зон хэлсэдэг. Тиимэһээ өөһэдынгөө мэдэлдэ байһан газарые һайнаар ашаглаха гээшэ нютагай Соведүүдэй шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Экономикынгоо гол һалбари болохо мал ажалые саашадань хүгжөөхын тула Яруунын колхоз, совхозууд үбһэ тэжээл элбэгээр бэлдэхэ асуудалда гол анхаралаа хандуулна. Энэ зорилгоор юһэдэхи табан жэлдэ аймагай ажахынууд 13760 гектар шэнэ газар ашаглалгада оруулаа. Тус тустаа 4,5—3,5 мянган гектар газар шэнээр ашаглаһан «Комсомольский», Витимэй совхозууд нилээдгүй ехэ үбһэ тэжээл бэлдэдэг болонхой. Аймагта бүхыдөө 12,5 мянган гектар талмайда олон жэлэй ногоон таригдана.

Арбадахи табан жэлдэшье шэнэ газар ашаглалга үргэлжэлүүлэгдэхэ, олон жэлэй ногоо тарилга улам үргэдхэгдэхэ ёһотой. Илангаяа аймагай баруун талын ажахынууд энэ хүдэлмэри ехээр ябуулна. Мүнөө үедэ манай ажахынууд өөһэдынгөө урэһөөр 3,5—4 мянган гектарта олон жэлэй ногоо нэмэжэ тариха аргатай бшуу. Ногоон муугаар ургадаг, бургааһаар эзэлэгдэшэһэн газарнуудые элирүүлжэ, шэнээр ашаглаха хэрэгтэ нютагай Соведүүдэй дэргэдэ байгуулагдаһан тусхай комиссинууд ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Энэ талаар Хондын сомоной Соведэй дүй дүршэл һайшаалтай.

Соведүүд тухай Хуули абтаһанһаа хойшо нютагай засагай органуудай хүдэлмэреэ шэнэдхэн һайжаруулжа байһан тухай энэдэ тобшохоноор хөөрэбэбди. Үнгэрһэн хугасаада олдоһон мадүй дүршэлдөө түшэглэн, манай аймагай нютагай Соведүүд, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө арбадахи табан жэлдэ ажахынуудта аша үрэтэй туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ.

К. ЦЫДЫПОВ.
Яруунын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.





В. И. ЛЕНИНЭЙ НЭРЭҺӨӨР ЗУУН ЖЭЛЭЙ ОЙЕ УГТУУЛАН

[…]РАГУУД ДЭЭРЭ: Мос[…] Кремль. В. И. Ленинэй […]й дэргэдэ.
[…]хээ шадар В. И. Лени[…] байдал, ажаябуулга[…] холбоотой газарнууд […] Тэдэнэй нэгэниинь Ле[…] Горконууд болоно. […] И. Ленинэй музейдэ […] нютаг бүхэнһөө, хи[…] саанаһаа хүнүүд […] ерэнэ. Нүгөөдэ зу[…] экскурсиин үедэ.

[…]РШЭ ОБЛАСТЬҺОО ЕРЭҺЭН БЭШЭГ

[Оч]ерк

АЖАЛ ХЭҺЭН ЖАРГАЛТАЙ...

[…] хэһэн — жаргалтай... […] арадай аман үгын […] дэмы хэлэгдэдэг[…]. Аша туһатай […]аһан соогоо хэжэ, […] олоһон хүн тухай […] хэлэгдэдэг. Иимэ […] мүнөө үе сагта бэ[…] зоболтогүй — тэдэ[…] бүхэндэ олон ха[…]наа бодолдо эзэлэгдэн һууба.

[…] нэгэн Самбуев […] болоно. Энэ хүндэ ту[…] зан абариин та[…] илгарма юумэн […] лэ даруу зантай […] хүн.

[…] Табтаанай нюта[…]жадаа, энэ хүнтэй […] танилсаһан байна[…]

[…]гүүр, шэнэ үдэрэй […] байһан үе һэн. […] ажалаа эхилэнхэй. […] үедэ тоһо тортог […] хүүртигтэй хүн кол[…] МТМ-һээ гараад ал[…]

[…] хэрэгтэй хүмнай […] — гэжэ суг яба[…] зуг татан тог[…] — Дугар Самбуе[…] агты...

[…] Самбуевичтай та[…], тэрэ яһала залан […] байшоо.

[…] хэжэ газаа зогсоо[…] оройл, — гээд […] дурадха[…]

[…] дулаахан, юумэ […] эмхитэй гурим[…] Эндэ бэрхэ эзэн […] гараа хүргэһэниинь […] айлай газаахи, […] лэ ямар эзэд[…] гү, али залхуу […] гү, али һалан гү […] байдаг ааб […]

[…] эзэн эхэнэрынь […] Галсановна гэгшэ […] Хараха янзада, Ду[…] гээшэ ажабайдалай […] харгыгаар ябажа […] хэбэртэй.

[…] МТМ соохи котел […] ондог ажалтай хүм […] хэлэһээрнь бо[…]ходошье, халуун […] эгэрхэ сухарихаяа […] хэбэртэй.

[…] хүнтэй хөөрэлдэхэ[…] дээгүүр абхуулан […] гү, али ёһорхо[…] алда харюу аба[…] лдаата болодогшье […] тохёолдодог. Харин […] Самбуевич тиимэ хүн […] һананаа хубаалдаха, […] зүбшэхэ дуратай. […] ороной хамгаалгын […] дайнай һүрөөтэ жэл[…] шоод байгаа. Зэр[…] тэниие даран һүнөө[…] тула элдэб даабари […] ушар тохёолдодог […] албанда ябаһан […] тдошье, ара тала[…] адли харюусалгатай […] дүүргэжэ ябаа ха юм. […] Самбуев түмэр-замай […] абтажа, 1943 […] эхилээд, нэгэ […] ша соо түмэр за[…] ай ашаа ябуулаг[…] хэбэ. Энэнь ехэл […] атай даабари бэ[…] эдо эльгээгдэһэн […], буу зэбсэг, эдеэ […] хубсаһа хунар […] той газартань хаһа […] хүргэхэ хэрэгтэй […] Энэ даабари […] гаар дүүргэлгэдэ […] Самбуевайшье туһа […] байһан юм.

[…] бэрхэ хүн хаа[…] газардадаггүй, онол […] лэ, шадаха[…] шудалаад лэ […] ааб даа.

[…] жэлнүүдтэ, мүн […] совет хүнүүд […] ехэ, хүшэр хүндэ […] нүүдые дабажа га[…] Һанаад үзэхэ[…] һэн даа. Хэдэн […] паровозһоо буун[…] нойргүй, зарим[…] нойтоор ябаха са[…] додог һэн, — гэн[…] евич түр зуура […]

Дугар Самбуевичай эдэ үгэнүүдһээ бодожо үзэхэдэ, тэрэ өөр тухайдаа һанаагаа зободоггүй, тэнюун зантай хүн байшоо. Тиимэдээл нютагаа бусажа ерээд, амаржа хэбтээгүй, харин үнөөхил ажал тээшээ тэгүүлһэн байна бшуу. Тиихэдээ хүдэлһэн газарынь, хэһэн ажалынь олон юм. Түрүүн анханайнгаа дадал приискдэ ерэжэ, хүүгэдэй байшанда амбааршанаар хоёр жэл хүдэлһэн байха.

Нүхэр Самбуев 1950 ондо Дарһанай курорт ерэжэ, модоной дарханда ороһон байна. Эндэ хүдэлжэ байха үе соогоо тэрэ нилээд олон шэнэ гэрнүүдые барилсаһан, хуушарһыень заһабарилалсаһан, энээгээрээ хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэл дулаасуулалсаһан урматай.

Нэгэтэ Табтаанайн Һалининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ байһан Цыбен Гомбоевич Самбуевтай уулзаад, иигэжэ дурадхаа бэлэй:

— Дугар! Манайдаа зөөжэ ошо. Бидэшни шэнэ барилгануудые хэжэ эхилхэмнай. Дарханай ажал ехэ. Ядахагүйш...

— Хари, бодожо үзэхэ хэрэгтэй, — гэһэн харюу дуулдаа һэн.

Энэ хөөрэлдөөнһөө хойшо ехэшье удаан болоогүй, Дугартан Табтаанай нютаг зөөжэ ерэһэн байгаа. Тэрэ Мункуев Дансаран, Гурулев Геннадий, Балданов Дашидондог гэгшэдтэй суггаа хүдэлхэ зуураа, хэдэн олон малай дал, байрануудые бариһан байха.

Колхозой барилга барагдахань һэн гү, хойшодоошье дарханайнгаа ажал ябуулха зуураа, Самбуевай бригада олон лэ гэр байрануудые бодхоолсоо. Тиихын забһарта баһа зоной дутаһан мэгдэл газарта эльгээгдэдэг заншалтай юм. Жэшээнь, Дугар Самбуевич тэбхэр арбан жэлэй саада тээ Шагаев Эрдэниин эжындэ туһалагша хонишонооршье хүдэлөөд үзэһэн байха. Һүүлээрнь Дашиев Цырен-Дондогойдо, хожомынь Дондоков Эрдэмтындэ журьгашанаар ажаллаад үзөө.

Юрэдөө энэ хүнэй хэһэн, бүтээһэн ажал бүхэниие хургаа даран тоолохо, тодолхо гээ һаа, бэлээр барагдахагүй байха даа. Гэбэшье зарим тэдыень үшөөл дурдаха дуран хүрэнэ. Жара гаран онуудта Агын округ дотор хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха талаар ехэ хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэжэ байгаа. Тиихэдэ энэ хэрэг Табтаанайдашье дэмжэгдээ һэн. Тиигэншьегүй яахаб даа — парти, правительствын гаргаһан шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн хэмжээнүүд байгаа ха юм.

Урда-Табтаанайда баригдаһан үнеэдэй байрада уураар тэжээл дэбтээхэ түхеэрэлгэ, бани, бусад оньһожоруулга болон түхеэрэлгэнүүд хэгдэһэн юм. Эдэ бүгэдые Дугар Самбуевич нүхэр Сергей Иннокентьевич Николаев гэгшэтэй суггаа зун-намарай зургаан һара соо хэжэ дүүргэһэн байгаа. Үбэл болоходо, Дугар Самбуевич тэндээ кочегараар хүдэлһэн байна. Хойто жэлынь колхозой түб һууринда дулаасуулгын томо котел тодхогдожо, тэрэниие үнөөхил Дугархай түлидэг болоһон юм. Тэрэ котелой халуугаар колхозой правлени, МТМ, бани гэхэ мэтын гэр байшангууд дулаасуулагдадаг һэн. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ котел зунай сагта түлигдэдэг: харин үбэлэй үедэ МТМ соо тодхогдоһон «КВ-300» гэдэг котелоор дулаасуулагдадаг болонхой.

— Тиигээд лэ иимэ тооһо тортог боложо ябадаг хүнби, — гэжэ Дугар Самбуевич түрүүн эхилһэн һанал бодолоо бүхэлхэ гэһэндэл дабтан хэлэнэ.

Теэд эдэ юрын үгэнүүд удхатай байжа болоо гээд һананаб. Юундэб гэхэдэ, залуудаа приискын үйлэдбэридэ хүдэлмэришэн гэһэн үндэр нэрэдэ хүртэжэ ябаад, удаань паровозой кочегар, машинист болижо ургаад, мүнөө хүдөө ажахыда үйлэдбэриин үндэһэ нэбтэрүүлэлсэжэ байһандаа энэ хүн сэдьхэл сооһоо омогорхоно ёһотой.

Дугартан ажалда дуратай. Ажалгүй байжа шадахагүй дээрэһээ үри хүүгэдээ өөһэдынгөө харгы замаар дахуулдаг заншалтай. Дугар Самбуевай нүхэр Хандамашье ажалша хүн. Һаалишан, хилээмэ болгогшо, магазинай наймаалагша. Мүнөө пенсидэ гараһаншье һаа, электромотороор худагай уһа бүлэн гаргажа, колхозойнгоо бүхы хэрэглэмжые хангана.

Дугар Самбуевтанай гэр бүлэ — элдин баян байдалтай, энхэ жаргал эдлэһэн бүлэ.

А. ЖАМБАЛОН.
Ага нютаг.

Манай фотокорреспондент Ц. Цыренжаповай буулгаһан зураг дээрэ Хэжэнгын аймагай Булагай хүдөөгэй библиотекые даагша Валентина Доржиевна харагдана. Дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Валентина энэ библиотекарээр ажаллажа эхилээ һэн. Залуу басаган библиотекариин мэргэжэлдэ дуратай, хэһэн ажалдаа ехэ харюусалгатайгаар хандадаг. Гүүртэ, отаранууд дээгүүр ябажа, малшад, хонишодой дунда номуудые тараадаг, лекци, хөөрэлдөөн үнгэргэдэг юм.



„Буряад үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээр

«ХААЛТАТАЙ КЛУБ»

Иимэ гаршагтай бэшэг манай газетын мартын 16-най номерто толилогдоһон юм. Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделениин хүдөөгэй клубай, эндэхи эхин һургуулиин дулаасуулгын түхеэрэлгэ бүри үбэлэй эхиндэ хүрэжэ тэһэрээд, соёлой гуламта хүдэлнэгүй, һургуулиин һурагшад отделениин конторо соо номоо үзэнэ. Эндэхи клубай хаалтатай байһан тушаа Инзагатын сомсоведэй гүйсэдхэхэ комитет, колхозой правлени мэдэжэ байгаад, ямаршье хэмжээ абанагүй гээд тэрэ бэшэг соо хэлэгдэһэн юм.

Бэшэгэй мүрөөр хэмжээ абахынь тула Зэдын аймагай Соведэй гүйсэдкомдо газетын редакци хандаа һэн.

«Дурсагдаһан бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтанууд булта зүб байба. Клубай дулаасуулгын система һаяшаг заһабарилагдажа, соёлой энэ гуламта нээгдэнхэй. Аймсоведэй гүйсэдкомой культурын таһагай соведэй нүүдэл заседани эндэ зарлагдажа, клубай ажал ябуулгые һайжаруулха хэмжээнүүд хараалагдаба. Клубые даагша Ухинов, библиотекые даагша нүхэр Бальчинова соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин түсэб зохёогоо. Энэ жэлэй хабар — намарай үедэ отделениин малшад болон механизаторнуудые соёлой талаар хангаха тодорхой хэмжээнүүд түсэб соонь хараалагдаба» гээд Зэдын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Цыбикжапов Д. Ю. редакцида мэдээсэбэ.

НАРИН ХИНАЛТА ХЭРЭГТЭЙ

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин хэмжээнэй дээшэлхэ бүри автомобильна транспортын удха шанар улам дээшэлнэ. Тиимэһээ автотранспортын хүдэлмэриие хэр зэргээр эмхидхэнһээ хүдөөдэ абаашагдаха шухала хэрэгтэй ашаа шэрэлгэ бүри ехээр дулдыдана гээшэ.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, КПСС-эй Хурамхаанай райкомой бюро «Автотранспортые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаар гүрэнэй автоинспекциин нүлөөлхы үүргые дээшэлүүлхэ тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Бюрогой баталан абаһан тогтоол соо аймагай автоинспекци энэ талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулаа гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Тиихэдээ ниитын автоинспекторнуудые энэ ажал ябуулгадаа элсүүлжэ, бии байгаа автомобильнуудай техническэ шалгалта яһала саг сооһь хэдэг байгаа гэжэ мүн лэ хэлэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта горитой дутуу дунданууд бии гээд тус тогтоол соо заагдаа. Колхоз, совхозуудта бии автотранспортна хэрэгсэлнүүдые бүридхэлдэ абалга һанаһанда хүрэмэ бэшэ байна. Автоинспекциин зүбшөөлгүйгөөр тусхай машинануудые ашаанай болгон һэльбэхэ ушарнууд хаа хаанагүй дайралдадаг зандаа.

Гадна гүрэнэй автомобильнуудые хубиингаа хэрэгтэ ашаглаха ушарнууд үзэгдэнэ. Олонхинь хүсэд һайнаар бэлэдхэгдэнгүй хүдэлмэридэ гаргагдана. Энээнһээ боложо автотранспортын миин байха ушар олошорхоһоо гадна, усал аюулда орохо ябадал дайралдаһаар.

Эдэ мэтын шүүмжэлхы ажаглалтануудые хараадаа абажа, аймагай автоинспекци хүдэлмэреэ эрид һайжаруулхын түлөө тэмсэхэ ёһотой гээд КПСС-эй райкомой бюро сэхэ зааба.

ШЭНЭ ТОСХОНОЙ ШАРАЙ

Хүлеэгдээгүй айлшадые карамсаараа, маанадые таһалга руу орохыемнай уриба. Олон нэмүүдынь абаһаар лэ анхаралыемнай татаба. Гоё һайхан мебель, телевизор... Энэ бүлэдэ гурбан һурагша бии: ехэ басаганиинь — 10 дахи, баганиинь — 7-дохи, хүбүүниинь 9-дэхи классда һурадаг.

— 10 жэлэй туршада энэ гэрэй түлөө гурбэ мянган түхэриг түлэхэ ёһотойбди, харин мянгыень колхоз үгэхэ юм, — гээд Валентина Большакова хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. — Гэрэйнгээ хажуудахи участогта жэмэстэ мододые таринхайбди. Огородойнгоо шэнэ помидор, морхооб, мангир ба үгэрсөөр дуталдадаггүйбди. Колхоздо һүнэй элбэг болоһонһоо хойшо үнеэ бариха болёобди. Халаанайнгаа һүүлээр гэртээ ерэжэ, телевизор харахаш, ном уншахаш, үгы һаа, кинодо ошохош. Фермэдэ оньһожоруулга хэһэнһээ хойшо ажалнай нилээд хүнгэн болоо. Эсэхээшье болинхойбди, салимнайшье чэмэнхэй. Би һара бүхэндэ 160—170 түхэриг, мүн намартаа жэлэй дүнгүүдээр шагнал абадагби. Үбгэмни — нэгэдхэгдэмэл бригадын бригадир. Һарадаа 200-гаад түхэриг абадаг юм.

Газаа гараад ябахадаа, Соколов хөөрэбэ:

— Би түрүүлэгшээр хорин жэлдэ хүдэлнэб. Эндэ барилга хэжэ эхилээдүй байхада манай, тосхонойхид ондоо тээшээ зөөдэг һэн. Тиихэдэ багахан тосхонуудта мал ажахые оньһожоруулһан, нэгэдхэгдэмэл барилга хэхэ аргагүй байгаабди.

Харин мүнөө түб тосхон шадараа бүхы малаа суглуулаабди. Жэл ошохо бүри тосхомнай болбосон түхэлтэй боложол байдаг. 800 үхэр малай байха оньһожоруулагдаһан томо фермэ баригдаа. Мүнөө эндэ заһабарилгын мастерскойнууд, элдэб түхэлэй 65 трактор, 23 комбайн, хэдэн арбаад автомобиль болон бусад оньһон техникэ бии.

Ехэ ехэ барилга хэжэ эхилэмсээрнай, хүнүүд һөөргөө зөөжэ ерэдэг болонхой. Жэлдээ 100—200 хүнөөр нэмэнэ, мүн хотоһоошье хүнүүд ерэнэ.

Һургуули дүүргэгшэдэй олонхиие институт ба техникумдэ һуралсалаа үргэлжэлүүлхыень колхознай эльгээдэг. Эрдэмтэй хүнүүдтэй хүдэлхэдэ урматай бшуу. Иимэ хүнүүд ямаршье бэрхэшээл дабажа гараха. Энээнһээ урагша газарнай муу хүрьһэтэй гэжэ гомдодог байһан һаа, мүнөө эрдэм наукын хүсөөр тэрэл газарай гектар бүриһөө 40 центнер шэниисэ хуряажа абанабди.

1974 ондо колхознай 1 миллион 300 мянган түхэригэй олзо доход абаа һэн. Энэ мүнгэнэй хахад хубиинь гэр байрын барилгада, шэнэ техникэ худалдан абалгада, тосхоноо болбосон түхэлтэй болголгодо гаргашалха гэжэ колхознигууд шиидэнхэй.

Дүрбэн байратай хоёр дабхар гэр һууринай захада урган бодобо. Гансаардаа харагдагша энэ томо байшан зоной һанаа татахаһаа байха. Тэдэниие айлган һүрдөөһэн мэтээр добо дээрэ тобойхо. Юундэшьеб эндэ нүүжэ орохо дуратайшуул түрүүшээр үсөөн һэн. Тиигэһээр хажуудань тон иимэ гэр баригдаба.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Петр Соколов тэрэ сагые дурдажа, энеэбхилэн хөөрэнэ:

— Огто хүлеэгээгүй хэдэн бэрхэшээлтэй түрүүшээр ушараа һэмди. Барилга хэхын тула үгэһэн урьһаламжаар бодхоогдоһон олон байратай гэрнүүднай хооһон зандаа байгаа бшуу. Шэнээр баригдаһан гэрнүүдые хүн зон хэрэгсээжэ үгэбэгүй. Юун дээрэһээ тиигээб?

— Юундэ шэнэ байрада ороногүйбта, эдэ байшан юугээрээ һанаандатнай тааранагүйб, — гэжэ нэн түрүүн үбгэдһөө асуубаб. Урдаһаамни иигэжэ харюусабад:

— Үндэр наһатай маанадые нэгэ гэртэ суглуулангаар, газаагаа хото хорёотой, огородтой гэрнүүдые ами аминдань бариад үгэ.

Бүхы наһаараа огородой эдеэ тарижа, шубуу, үхэр мал барижа заншаһан эдэнэртэ олон байратай гэр хэрэггүй. Хүдөөгэй зоной энэ заншалынь үеһөө үедэ дамжана, тиимэһээ бидэ энээниие зүбшөөхэ ёһотойбди.

Ондо ондоо түхэлтэй элдэб янзын гэрнүүдые барижа эхилээ һэмди. Һууринай олон үйлсэнүүдтэ үмсын котеджнууд жэрылдэнэ, зарим үйлсэнүүдтэ хоёр дабхар гэрнүүдшье баригдана, ехэнхидээ ганса байратай гэртэ үлүү ехээр һанаагаа табинабди.

Долоон жэл соо шэнэ тосхон бодожо, 200 шахуу гэр баригдаа, үшөөшье барилга үргэлжэлһөөр, зүгөөр байра дуталдажал байдаг. Колхозой правлениин ба профсоюзай комитедэй суглаан дээрэ хэниие эгээл түрүүн байраар хангахаб гэхэ мэтын байра байдалай асуудалнууд шиидхэгдэдэг.

10000 гектар газар эзэлһэн 13 багахан һууринине нэгэдхэн, шэнэ түхэлэй Ново-Холязино гэжэ тосхон бии болоо. Тосхоной гол талмай дээрэхи дүхэриглэн баригдаһан үндэр томо гэрнүүдэй дундахиие Петр Соколов зааба. Энэмнай 380 һурагшадай һурадаг дунда һургуули гээшэ. Дээдэ эрдэмтэй 30 багша хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. Һургуулиин бүхы кабинедүүд мүнөөнэй түхеэрэлгэнүүдээр бүри хүсэд хангагданхай. Шэнэ баригдаһан хүүгэдэй комбинадта 140 багашуул түлөөһэгүйгөөр хүмүүжүүлэгдэнэ. Энхэ элүүр үхибүүдые ехэ болгохын түлөө хүмүүжүүлэгшэд, нянинууд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд бүхы шадабаряа гаргадаг юм.

Субботын үдэр байба. Һайндэрэйхеэр хубсаһан хүнүүд үйлсэдэ бидэнэртэй уулзажа мэндэшэлэлдэнэ.

— Хэн нэгэндэнь айлшалхадамнай яаха юм, — гэжэ түрүүлэгшэ намда дурадхаһан юумэдэл дуугарба. — Һаалишан Валентина Большаковагайда ороходомнай болохо.

Валентина Большакова фермэһээ һаяхан ерээд, газай плитагай хажууда һахяһалаг эдеэ бэлдэжэ байба.

Николай СИМАКОВ.
(АПН).

Союзна республиканuудта

РСФСР:

ГЕРОИН НЭРЭМЖЭТЭ ШАН

Советскэ Союзай Герой А. А. Березиной нэрэмжэтэ ажалай алдар солын шанда Горьковско область дотор анха түрүүлэн «Авангард» колхозой тракторист Г. О. Агафонов хүртэбэ.

Андрей Арсентьевич Березин Краснобаковска районой Тимирязевай нэрэмжэтэ колхоздо бүхы наһаараа трактористаар хүдэлжэ байна. Бүхы хүсэ шадалаа ажалдаа элсүүлэн, бусад нүхэдэй жэшээ абамаар хүдэлдэг юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэл тэрэнэй ажалай намтар таһалдаһан байгаа. Фронт дээрэ баатарлигаар тэмсэһэнэйнь түлөө Эхэ оромнай Геройн нэрэ зэргэ тэрээндэ олгоһон байгаа бшуу. Совет арадай фашис Германиие илаһаар 30 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байха үедэ область дотор А. А. Березиной нэрэмжэтэ шан бии болгогдоһон юм. Энэ шанда хүртэхын түлөө тэмсэлдэ областиин хэдэн мянгаад механизаторнууд хабаадалсаа. Энэ мүрысөөндэ илажа гарахын тула бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэ, техникээ зүбөөр ашаглаха, түлишэеэ гамтайгаар гаргашалха, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаха ёһотой байгаа.

Олоной хабаадаһан энэ мүрысөөндэ Чкаловска районой «Авангард» колхозой эрхим тракторист, уралан нарижуулагша, залуушуулые һурган хүмүүжүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадагша Г. О. Агафонов илажа гараба.

— Иимэ ехэ алдар солодо хүртэһэндөө урматай баяртай ябанаб, — гэжэ нүхэр Агафонов хөөрэбэ. — Тэрэнээ харюулхын тула бүри оролдосотойгоор хүдэлхэб. Байгша ондо тарялангай гектар бүриһөө 38 центнер таряа, 300 центнер хартаабха, 550 центнер кукуруза хуряаха зорилготойбди. Энэмнай үндэр хараа зорилго гээшэ. Тиигэбэшье дүүргэхэ арга боломжотойбди гээд һанагдана.

УКРАИНА:

РАЙОНОЙ ТҮБТЭ — УНИВЕРСИТЕТ

Одесскэ областиин районуудай нэгэнэй түб Великая Михайловка һууринда колхозно байгуулалтын арадай университет нээгдэбэ. Энэнь Украинадахи тиимэ түхэлэй түрүүшын университет болоно. Партиин XX съездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан, КПСС-эй XXV съездын делегат Е. А. Васькин энэ университедтэ түрүүшын лекци уншаһан байна.

Районой ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд — хамгадаа 150 гаран хүн энэ университедтэ хоёр жэлэй туршада һураха юм. КПСС-эй аграрна политикын асуудалнуудта, колхоз болон газар тухай хуулинуудай асуудалнуудта хэшээлнүүдэй үедэ анхарал хандуулагдахаар түсэблэгдэнэ. Мүн тиихэдэ хүдөө ажахын үйлэдбэри хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха асуудал гүнзэгыгөөр шудалагдаха. Партиин XXV съезд дээрэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлые, СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд болон съездын бусад материалнуудые шудалалгада онсо анхарал табигдахаар хараалагдана.

Эрдэмтэд болон мэргэжэлтэд, партийна ба совет органуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын түрүүшүүл университедтэ багшалхаар баталагдаа.

(ТАСС).

А Х Ы Н АЙМАГТА

ЛЕКЦИ УНШАГДАБА

Һаяхан КПСС-эй Буряадай обкомой инструктор Н. Ю. Мадуев, аймагай хүдөө нютагуудаар ябажа, мүн аймагай түбэй эмхи зургаануудай, предприятинуудай ажалшадта һонирхолтой лекци уншаба. КПСС-эй XXV съездын табиһан асари ехэ зорилгонуудые лектор дэлгэрэнгыгээр тайлбарилан хэлэжэ үгэһэн байна.

Мүн нүхэр Мадуев Орлигой дунда һургуулиин ахамад классай һурагшадта, багшанар болон хүмүүжүүлэгшэдтэ «Буряад уран зохёолой ба искусствын хүгжэлтэ» гэһэн асуудалаар лекци уншаа. Лекци шагнагшадай олон асуудалнуудта лектор дэлгэрэнгы харюу үгэһэн байна.

ДЭБИИН БЭРХЭ МАЛШАН

«Октябриин 50 жэл» колхозой 4-дэхи бригада Дэбинютагта һууриҗанхай. Тэндэ ажалладаг Аюша Дандамаевна Дармахеева үнинэй бэрхэ малшан гэһэн алдартай юм. Энэ юрын ажалша эхэнэр дааһан малнуудһаа абтадаг ашаг шэмые жэлһээ жэлдэ дээшэлүүлнэ. Нёдондо жэлдэ харууһалжа байһан 100 хайнаг үнеэдһээ 83 тугал абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлээ һэн. Оролдосотой һайнаар харууһалагдаһанай ашаар тэдэ тугалнуудынь эхэһээ таһалагдахадаа тус бүридөө 140—150 килограмм шэгнүүртэй болоһон байгаа. Энэнь ажалай эрхим жэшээ болоно.

Мүнөө Дэбиин түрүү малшан Аюша Дармахеева партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө улам зорилготойгоор ажаллана. Дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абанхай. Ажалынь амжалтатай. Шэнэ түл олоор абажа, малаа гарзада оруулангүй, тобир тарганаар үбэлжүүлжэ байна.

ХҮҮГЭДЭЙ УРАН ҺАЙХАНАЙ ХАРАЛГА

Орлигой дунда һургуулида «Ашата партияа магтанабди» гэһэн уряа доро һурагшадай уран һайханай харалга боложо үнгэрбэ. Тус һургуулиин бүхы һурагшадай хабаадалсаһан энэ харалгада ахамад классуудай һурагшад үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө. Харалгын түгэсхэлэй концерт аймагай Соёлой ордон соо боложо, үргэн олон ажалшадай һайшаалда хүртэһэн байна.

Дуу, хатар гоё һайханаар гүйсэдхэһэн, шүлэг бэрхээр уншаһан эдиршүүл олон байгаа. Дуушад сооһоо Раджана Марзаева, Таня, Булад Мунконовтон магтуулаа.

О. БАЛДАНОВА.



Ангуушанай отог.
Н. АЛЬЦМАНАЙ фото.

„БУРЯАД ОРОН—76" гэһэн фото конкурсдо ерэһэн зурагуудһаа



Байгал дээрэ.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ШАТАР. ИГОРЬ ДМИТРИЕВ ЭРХИМЛЭҺЭЭР

Шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадаһай ээлжээтэ уулзалгануудай үнгэргэгдэхэдэ, мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Игорь Дмитриевтэй сагаанаар наадаһан Агафонов дахинаа шүүгдэбэ. Энэ үдэр Мункоев Мельниковтэ, Маншеев Залкиндда, Хахалов Шагжиевта шүүгдэ‍э, Назимов Самарин хоёр тэнсээ. Мүн энэ үдэр Краснов, Галданов гэгшэд Ганзолевский, Намжилов хоёрто шүүгдэбэ.

Зургаадахи уулзалгын болоходо Дмитриев Мельниковые шүүһэн байна. Эрхимлэгшын хойноһоо эна мана тулалдажа ябаһан һурагша Намжилов Хангаловые шүүбэ. Агафонов Ганзолевскиие, Мункоев Назимовые шүүһэн байба. Николай Галдановтай наадаһан Баир Митыпов тэнсэхэ уулзалгадаа алдуу гаргажа, шүүгдэхэ баатай болоо. Красновтой наадаһан Шагжиев нилээд удаан тулалдабашье, тэнсэжэ гараа.

Мүрысөөнэй таблица толгойлжо ябаһан Игорь Дмитриев долоодохи уулзалгын эхилхэдэ һайн хамгаалга эмхидхэжэ байгаад наадахадаа Назимовые шүүжэ, үшөө нэгэ очко өөртөө бэшүүлбэ. Шагжиевтай наадаһан Агафонов энэ үдэр эрхим добтолго, хамгаалга хэжэ байгаад тулалдахадаа, шүүжэ шадаба. Удаадахи хюлгэ дээрэ наадаһан Брылев Самарин хоёр бусадһаа түргөөр уулзалгаяа түгэсхэбэ. Энд‍э Брылёвынь тэнсэе гэжэ дурадхаһан байгаа.

Ганзолевскиин урдаһаа добтолһон Мельников алдуу гаргажа шүүгдэхэ баатай болоо. Мүн энэ үдэр Залкинд Галдановые, Намжилов Митыповые, Краснов Хангаловые шүүгээ. Маншеев Мункоев хоёр тэнсээ.

Долоодохи уулзалгын удаа Игорь Дмитриев 6,5 очкотойгоор түрүүлжэ ябана. Сокто Намжилов—6, Самарин—зургаан уулзалгаһаа 4,5, Мункоев долооһоо 4,5 очкотой болобо.

В. МАМИЛОВ.

СПОРТ

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

☐ ФУТБОЛ. Үнгэрэгшэ жэлдэ СССР-эй чемпионууд болоһон Киевэй «Динамо» командын футболистнууд ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн хабарай нааданда дүрбэн уулзалга үнгэргэхэ байһан юм. Мүнөө эдэнэр тэрэнэйнгээ хоёр наада үнгэргөө гэхэ гү, али Москвагай «Локомотив» командатай 0:0 тоотойгоор тэнсэһэн, «Спартак» командые 1:0 тоотойгоор шүүгээ. Энэнь манай чемпионуудай Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө апрелиин 24-дэ Братислава хотодо Чехословакиин футболистнуудай үнгэргэхэ наадаһай урда тээ ёһотой һорилго болоно. Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Куйбышевай «Крылья Советов» — Донецкын «Шахтер»—2:2, Ленинградай «Зенит»—Тбилиссиин «Динамо»—1:0 тоотойгоор наадаһан байба. Мүн субботын үдэр Москвагай «Динамо» Одессын «Черноморец» командануудай наадан 0:0 тоотойгоор дүүрэбэ.

☐ КОНЬКИ. Үндэр хадалиг Медеодо ороной кубогта хүртэхын түлөө апрелиин 18-да үнгэрэгдэһэн урилдаанда «Буревестник» бүлгэмэй командын конькишад түрүү һуури эзэлбэ. Союзна республиканууд болон Москва, Ленинградай конькишад сооһоо РСФСР-эй суглуулагдамал командын спортсменүүд эрхимлэбэ. Конькишадай һүүлшын урилдаан апрелиин һүүл багаар Яков Мельниковэй дамжуулгын шанда хүртэхын түлөө үнгэргэгдэхөөр хүлеэгдэнэ.

☐ БАРИЛДААН. Ленинградай «Юбилейный» гэжэ спортын ордон соо самбо барилдаанай удаа дүрэ буляалдалгаар Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ. Мүрысөөндэ 18 оронуудай 115 спортсмен хабаадалсана.

☐ ФИГУРНА ҺОЛЬЖОРОЛГООР үнгэргэгдэһэн уласхоорондын заншалта нааданда совет ороной фигуристнууд эрхимлэбэ. Ригын спортын ордон соо үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ Москвагай Зоя Акинфиева Валерии Спиридонов хоёр спортын программа гүйсэдхэхэдөө эрхим гэгдээ. Ленинградай Ольга Кувашова Игорь Долгушин гэгшэд спортын хатар танца гүйсэдхэгшэд сооһоо түрүү һуури эзэлбэ. Нэгэ нэгээрээ һольжорогшодой дундаһаа Москвагай Людмила Баконина, Ленинградай Александр Яблоков гэгшэд шалгарба.

☐ САГААЛСА БУУДАЛГААР Москвагай ехэ шанда хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Москвагай Олег Кулаков, Татарай АССР-эй Юрий Шегунов гэгшэд мэргэн байжа, түрүү һууринуудые эзэлээ.

☐ ШАТАР. Чехословаки, Венгриин гроссмейстернүүд Властимил Горт, Дьюла Сакс хоёр Югославида үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ эрхимлэбэ. Эдэ хоёр тус тустаа 10,5 очкотой болоһон байба. Манай Лев Полугаевский, Болгариин Георгий Трингов гэгшэд 10 очкотойгоор, удаадахи һууринда гараһан байна.

☐ ВОЛЕЙБОЛ. Алма-Атын «Дорожник» командын эрэшүүл Эфиопиин Аддис-Абебэ хотодо нүхэр ёһоной уулзалга үнгэргэхэдөө, 3:0 тоотойгоор шүүгээ. Совет ороной спортсменүүд үшөө хэдэн уулзалга эдэнэртэй үнгэргэхэ юм.

(ТАСС).

ДААМ. ТҮРҮҮ ҺУУРИИН ТҮЛӨӨ

Даам наадалгаар «Локомотив» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ 24 спортсмен хабаадалсаһан байгаа. Эндэ Григорий Звягин, Александр Посельский, Геннадий Корин гэгшэд түрүүшын гурбан һуури эзэлээ.

☐ Даам наадалгаар «Спартак» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданда Семен Баиров, Юрий Бутов хоёр эрхимлэбэ.

Зуун клеткэтэй хюлгэ дээрэ даам наадалгаар городой түрүү һуури эзэлхын түлөө түрүүшынхеэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Николай Баранов шалгараа. Прибор бүтээлгын заводой түлөөлэгшэ Баранов даам наадалгаар үнгэрэгшэ жэлдэ республикын, хотын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Удаадахи һууринуудые Анатолий Шульгин, Мунко Базаров, Владимир Маслов гэгшэд эзэлһэн байба.

☐ Байгша оной апрелиин 9-һөө 25 болотор Новосибирск хотодо даам наадалгаар России Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө хахад финальна мүрысөөн үнгэргэгдэжэ байнхай. Энэ мүрысөөндэ Николай Баранов, Николай Кулаков гэгшэд хабаадалсана.

С. КОЗАРЕНКО.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2 ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» апрелиин 14-дэ үнгэргэгдэһэн 15-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: Киев, Самарканд, Новокузнецк хотонуудта ажаһуудаг гурбан хүн зургаан номер таажа, тус тустаа 5.000 мянган түхэриг абаха болобо. Табан номер таагшад — 1.735 түхэриг (192 карточка), дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 49 түхэриг (8.102 карточка), гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха (135.076 карточка).

«Спортлото-2»: Нэгэшье хүн зургаан номер таабагүй. Табан номер тааһан хүнүүд — 5.000 түхэриг (33 карточка), дүрбэн номер таагшад — 81 түхэриг (2.628 карточка), гурбан номер тааһан хүнүүд 3 түхэриг абаха байһан юм.

15-дахи тиражай шүүбэри апрелиин 25-һаа майн 25 болотор түлэгдэхэ байна.

(ТАСС).

ДЕЛЬФИН ХАНИЯА БЭДЭРНЭ

Загаһанай ажахын ба океанографиин Бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай Грузиин отделениин дельфинари Хара далайн эрьедэ, Батуми хотодо бии юм. Биологическа эрдэмэй доктор профессор Андрей Шевалевой хүтэлбэри доро бүлэг залуу эрдэмтэд дельфинүүдэй ухаагаа гүйлгэхэ аргануудые шэнжэлнэ.

Хараануудые хэрэглэн, туршалга бэлдэжэ байхадань бидэ эрдэмтэдтэ ерэбэбди. Профессор Шевалев үһа салгидуулан сохижо, дүрбэн дельфиниие дуудан ерүүлбэ. Захиралта хүлеэһэн мэтээр тэдэ урдаһаань хараад байна. Энэ үедэ эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Тенгиз Черодзе хараануудые тааруулна. Бассейн дээрэ тодхогдожо, хараа гэхэ мэтэ... Затейница эдеэнэй амһарта соо лаборант Валерий Карабашян загаһа хэнэ. Дельфинэй хараа дарахадань, загаһан ама руунь унашаха юм. Теэд ямар хараа дараха хэрэгтэйб? Үсэгэлдэрынь загаһан нэгэ амһарта соо байгаа, харин мүнөө ондоо амһарта соо байжа болохо бшуу. Загаһа хаана хэһые дельфин хадуужа абаа гээшэ гү?

— Дельфинүүд үйлэ хэрэгүүдһээ шалтагаатһан холбоое тодорхойлжо шадаха гү гэжэ элирүүлхэ зорилготойгоор туршалга үнгэргэнэбди, — гэжэ профессор хэлэнэ.

Миисгэй, нохой, һармагшан гэхэ мэтэ амитадтай иимэ туршалганууд үнгэргэгдөө һэн. Теэд удаань табигдаһан даалгабарииые тэдэ дүүргэжэ шадаагүй. Харин дельфин ямар байнаб?

Гурбан хараа үһа руу табигданхай. Затейница гэжэ нэрэтэй дельфин хараа үһанда шэнгээжэ, загаһа абаад, ондоо хараада ошожо, тэрэниие баһа шэнгээхэ зуураа дахяад загаһа абаха ёһотой. Зүүн захын, дундахи, баруун тээхи, дундахи, зүүн захын хараа гэхэ мэтэ.... Затейница бүхы хараануудые хойно хойноһоонь алдуугүйгөөр шэнгээнэ. Нэгэ амһарта соо загаһан дууһажа, туршалга бүри орёо болоно. Тэрэниие ойлгожо, Затейница гансал загаһатай хараануудые дарана.

Удаадахи туршалга. Загаһанда хүрэхэ замдань түхэреэн резинээр хэгдэһэн һал һаалта хэнэ. Тэрээндэ сахариг уятай. Гордый гэжэ нэрэтэй дельфин загаһанда хүрэжэ ядана. Теэд гэнтэ тэрэ сахариг руу тархяа шэхэжэ, бишыхан һал хажуу тээшэнь болгобо. Загаһанда хүрэхэ харгы нээгдээ.

— Хүнэй хүгжэлтын эгээл эртын үе шатада тэрэнэй ухаан бодолой хүгжэлтын тон шухала ашэ үндэһэн хадаа хамтын хүсөөр ажал хүдэлмэри хэлгэ болоно бшуу, — гэжэ профессор Шевалов хөөрэнэ — Хамтын агнуури бэдэрэлгэ, добтолго гэхэ мэтэ ухаан бодол хүгжөөдэг байгаа. Амитадай хамтын хүдэлмэри мүн лэ тэдэнэй ухаан бодолой хүгжэлтэдэ нүлөөлдэг юм. Гэбэшье олонхи амитад гансал зулзагала хамгаалхын түлөө, заримдаа тэдэнээ ехэ болгохын түлөө хамтардаг гээшэ. Кит түхэлэй амитад, тэрэ тоодо дельфинүүд хамтын ажал һайнаар эмхидхэдэгээрээ шалгардаг юм. Дельфинүүд олооро һүрэг загаһадта добтолдог. Дельфинүүдэй ураг тархиин хүгжэлтэ тэдэнэй орёо үйлэ хэрэгүүд хадаа хамтын хүдэлмэри дээрэһээ үндэһэтэй үни урда сагһаа хойшо хүгжэнэн хамтын байдалай дүн гэжэ һананаб.

— Дельфинүүд хамтаран амидардаг гээшэ гү?

— Тиимэ даа. Хамтаараа байдагһаа тэдэнэр хүнтэйшье нүхэсэхэ дуратай бшуу. Дельфинүүдэй хүнүүдтэй нүхэсэһэн ушарнууд олон, мэдээжэ юм. Гадна тэдэ хүнүүдһээ туһаламжа эриһэн байдаг. Тиин хүнүүд шархатаһан амитадые аргалдаг, тарилга хэдэг юм. Амитад үбдэхэеэ айнгүй, тарилга хүүлэхэеэ тамаран ерэдэг һэн. Нэгэ дельфинэй үбшэлһэн ушар һананаб. Тэрээндэ пенициллинээр тарилга хэхэдэнь, хүн аргалжа байна гэжэ мэдэһэндэл хүдэлэнгүи байжа үгэдэг һэн...

Дельфин хүнтэй нүхэсэхэ дуратай гэжэ Батумиин дельфинариин эрдэмтэд үшөө дахин гэршэлээ. Гансал эдеэ хоолой түлөө бэшэ, мүн наадажа сэнгэхэеэ тэдэнэр хүнүүдтэ тамаран ерэнэ бшуу.

Дельфинарида ерэһэн нэгэ хүн бассейн руу малгайгаа унагаажархиба. Дельфин тэрэнииень олоод гаргаа. Гадна эндэхи амитад хүниие һуулгаһан онгосо шэрэдэг, тамаржа ябаһан хүндэ резинэ сахариг асаржа үгэдэг байна.

— Таанад аттракцион хаража байна бэшэт. Хүнүүдтэ харуулха гээ һаа, бүри һонирхолтой юумэ бэлдэжэ болохо, — гэжэ Шевалов тэмдэглэнэ. — Дельфинүүдэй арга боломжо тайлбарилха юрын даабаринууд тэдээндэ үгтэнэ. Саашадаа дельфинүүд шэнгэхэеэ байһан хүнүүдые абардаг, уһанда шэнгэһэн корабльнуудые водолазуудта олгожо үгэдэг болохо гэжэ найданабди...

Энэ амитан хүнэй нүхэр ба туһалагша болоҗо шадаха, болохо ёһотойшье гэжэ ойлгогдоо. Дельфинтэй нүхэсэлгэ хүндэ ямар туһатай байхаб гэжэ Батумиин болон бусад дельфинаринуудай хүдэлмэрилэгшэдэй туршалганууд харуулба.

Елена ИВАНОВА,
АПН-эй корреспондент.

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО. ХИЛЫН СААНАҺАА

ХЕЛЬСИНКИ
ЭНДЭ ЛЕНИН АЖАҺУУГАА
ТАСС

Финляндиин ниислэл хотодохи Хаканиеми талмайда оршодог энэ нэрые «Ровисгой байшан» гэжэ нэрлэдэг юм. Хүдэлмэришэн-металлист, социал-демократ Кустаа Ровио 1917 ондо эндэ ажаһуугаа һэн. Февралиин революциин һүүлээр тэрэ хотын полициин начальнигай уялгануудые дүүргэһэн байгаа. 1917 оной август һарада Саг зуурын правительствын тагнуулшад, бэдэрэгшэдһээ хоргодон. В. И. Ленин К. Ровиогой гэртэ байрлаа һэн. «Улаан полицмейстерэй» байра Хельсинкидэ эгээл аюул түбэг багатай байха гэжэ финн нүхэднай тоолоһон байна. Яаба хээбэшье Керенскиин агентнүүд энэ гэр руу шагаахаяа зүрхэлхэгүй байха гэжэ бодомжолоо һэн.

Табадахи дабхар, нариихан коридор, кафельнэ пеэшэнтэй таһалга, эдеэнэй гэр. Энэнь нэгэн доро столово болодог байгаа. Таһалга соонь сугсага хушалтатай диван, түмэр орон, номой таг. Владимир Ильич эндэ ажаһуугаа. «Гүрэн ба революци» гэһэн номоо тэрэ эндэ бэшээ һэн. Олон тоото статьянуудые, нүхэдтөө бэшэгүүдые бэшэһэн байгаа. Сонхонуудынь талмай тээшэ харанхай. Хушалтатай дэлгүүр сонхоор харагдана. Тэрэ 1917 ондо байһан юм.

Финлянди — Советскэ Союз» гэжэ бүлгэмэй үүсхэлээр байшангай ханада дурасхаалай самбар бэхилэгдээ һэн. Харин мүнөө К. Ровиогой урдын гэртэ В. И. Ленинэй музей эмхидхэхээр шиидхэгдээ.

ОТТАВА
Коммунистнуудай уряа
ТАСС

Ороной шэнэ, национально-демократическа конституциие баталан абахын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлхэ уряатайгаар Канадын Коммунис парти бүхы хүн зондо хандаба.

Канадын үндэһэн хуули болоһон Британиин Хойто Америкэ тухай акт гэжэ нэрлэгдэдэг зүйлые хэзээ нэгэтэ Англи Канадада баримталжа эхилээ һэн гээд Компартиин ЦК-гай эндэ толилогдоһон мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Британиин Хойто Америкэ тухай актые болюулжа, Канадада зохёогдоһон, англи ба француз хэлэн дээрэ хөөрэлдэдэг канадынхидай һайн дураараа адли тэгшэ эрхэтэйгээр ажаһууха, хоёр нациин өөһэдөө өөһэдынгөө тодорхойлхо, бүрин эрхэтэй байха эрхэ олгоһон конституциие баталан абаха шухала гэжэ Канадын Компарти тэмдэглэнэ.

Энэ демократическа эрилтэ США-гай дарлалта мүлжэлгэдэ, монополинуудай хашалта харшалалтада эсэргүү тэмсэлдэ Канадын англи ба француз хэлэн дээрэ хөөрэлдэдэг зоной хүдэлмэришэнэй, демократическа хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ шухала удха шанартай байна гээд мэдүүлгэ дотор заагдана.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Болгариин «Народна армия» газетэ «КПСС-эй түүхэтэ агууехэ габьяа» гэһэн дэлгэрэнгы статья толилбо. «Уласхоорондын оршон байдалда КПСС-эй бэелүүлһэн бүхы ажал ябуулга дэлхэй дээрэхи социальна дэбжэлтын гол хүсэн болохо СССР-ые али бүхы талаарнь бэхижүүлхын, дэлхэйн социалис байгуулалтые амжалтатайгаар хүгжөөхын, дэлхэйн революционно хүгжэлтэ дэбжэлтын манлай болохо уласхоорондын коммунис хүдэлөөе үргэдхэхын, сүлөөрэлгын, демократическа ба дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй шэнэ амжалтануудые туйлахын тула шухала эрхэ байдал байгуулха талаар шэглүүлэгдэнхэй», — гэжэ газетэ бэшэнэ.

Майн нэгэндэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряанууд тухай Индиин «Пэтриот» газетэ мэдээсэхэдээ, «Эб найрамдал, харилсаа холбоо, хүршэ ёһоной холбоо барисаа бэхижүүлхын түлөө, энэ түбиин гүрэнүүдэй хамтын оролдолгоор Азида аюулгүй байдал хангахын түлөө тэмсэхыень КПСС Азиин оронуудай арадуудые уряалба» гээд тэмдэглэнэ.

Плайя-Хирондо Кубын арадай туйлаһан илалтын 15 жэлэй ойдо зорюулагдаһан олон материалнуудые Гаванын газетэнүүд толилбо.

Монголой «Үнэн» газетэ «Хүн зондо анхарал хандуулха» гэһэн гаршагтай статья толилходоо, МНРП-гэй XVII съездэ зорюулжа, МНРП-гэй ЦК-гай гаргаһан проект хадаа ороной социальна хүгжэлтын, арад зоной байдал һайжаруулгын, соёл культура дээшэлүүлгын саашанхи зорилгонуудые дүүрэнээр тодорхойлбо гээд тэмдэглэнэ.

Иордан мүрэнэй баруун бэедэ араб хүн зоной жагсаал хэхэдэнь, Израилиин аюулгүй байдалые хангаха хүсэнүүд эдэниие үлдэн намнаһан байна гээд «Вашингтон пост» газетэ бэшэнэ.

«Дэн-Сяо-пиниие тушаалһаань буулгаһанһаа хойшо 10 үдэр үнгэрбэ, гэбэшье шанга хёмороо зүрилшэлдөөнүүд үргэлжэлһөөр. Энэнь үшөө ондоо хүнүүдые тушаалһаань буулгажа магадгүй», — гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ.

Итали, Испани ба Францидахи политическэ байдал тухай хэблэл үргэнөөр мэдээсэнэ.

(ТАСС).

ГАВАНА
АЛДАРТА ОЙ
ТАСС

1961 оной апрель һарада Плайя-Хирон шадар империалис хүлһэнэй сэрэгшэдые революциин түүхэдэ толотомо хуудаһа бэшэһэн байна. Дайсанаа һамна бута сохиһоор 15 жэлэй ойе Куба апрелиин 19-дэ тэмдэглэбэ. Социалис хубилалтануудай замда гараһан, сүлөөтэ ба бэеэ даахан байдалаа сахин хамгаалхые шиидэһэн залуу республикын арад зон энэ үе соо ехэ амжалта, илалта туйлаа. Гэрэлтэ һайхан ерээдүйнгөө түлөө тэмсэлдэ Кубын арадай гансаардаанги бэшэ байһые, Советскэ Союзай ба социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай зүгһөө бүрин туһаламжа, дэмжэлгэ абадаг байһые 1961 оной апрель һарын үйлэ хэрэгүүд элирхэйлэн харуулаа һэн.

«1961 ондо харин булимтарагшадые һамна бута сохилго, хүтэлбэрилэгшэдөө арад зоноо нягтаар тойроод жагсалга, социалис Кубын ороноо хамгаалгые бэхижүүлгэ, аха дүү социалис оронуудтай али бүхы харилсаа холбоогоо хүгжөөлгэ — эдэ бүгэдэ Кубын революциин бата бэхи байһые, Ленинэй хэлэһэн үгэнүүдээр баталха болоо һаа, тэрэ өөрыгөө хамгаалжа шадаха гэжэ бүхы дэлхэйдэ бата найдамтайгаар харуулаа», — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев 1974 оной январь һарада Гаванада болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэмдэглээ бэлэй.

Үнгэрһэн арбан табан жэл соо Кубын Республика социалис байгуулалтадаа ехэ амжалтануудые туйлаа. Жэлһээ жэлдэ тэрэнэй национальна экономико бэхижэнэ, промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэри хэлбэришэгүйгөөр ургана. Ажалшадай байдал һайжаруулха, эдэнэй сэдьхэл бодолой ба соёлой хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай Коммунис парти, Революционно правительство саг үргэлжын анхарал оролдолго хандуулна.

Уласхоорондын оршон байдалда республикын нэрэ хүндэ нилээд дээшэлээ. Мүнөө Куба социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай бүрин эрхэтэ гэшүүн болонхой.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Коммунистын эдэбхи» —түрүү бэшэг. «Манай уялганууд: 5000 мянган центнер» — Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой Бурнашевско һүнэй фермын үнеэдые машинаар һаадаг мастернуудай уялганууд. «Майн нэгэнэй һайндэрэй ажалай вахтада» — суглуулбари. «Хурьгад хэр абтанаб?» — хүдөө ажахын шэнжэлэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Ашаг үрын харгы замууд» — А. Давыдовай статья. «КПСС-эй хүдөөгэй райкомуудта» — суглуулбари. «Байгалай тоннель тээшэ» — Ю. Руденкын статья. Гэрэл зурагууд хөөрэнэ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Комбриг» — Н. Зугеевэй, А. Субботиной статья. «Кабинедэй гуримай булюу һайн талань» — Э. Гатаповай статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Спортын һонин. Манай юридическэ таһаг. АПН-эй материал. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.05 — «Орлёнок» телестудиин концертын зал (үнгэтэ). 11.50 — Забһарлалга. 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — «Бүхы юумэ мэдэхэ дуратайб» — киножурнал (үнгэтэ). 12.20 — Баримтата фильмүүд харуулагдаха. 13.05 — «Арадай уран бэлиг» — телевизионно шэнжэлэл (үнгэтэ). 13.50 — «Александр Твардовский» — баримтата фильм. Автор ба хүтэлэгшэ К. Симонов. 14.50 — Дүрэ буляалдалгаар Европын чемпионат (үнгэтэ) 15.35 — Социалис мүрысөөнэй үдэр бүриин дабшаса». 16.20 — Забһарлалга. 16.30 — А. Глазунов. Баярта увертюра. 16.40 — «Ульяновтанай бүлэ» — уран һайханай фильм. 18.00 «Время».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Факел» — «Комсомолой ажал хэрэгүүд». 19.10 — Телевизионно һонин. 19.30 — «Хүдөө ажахын ажал хэрэг ба эрдэм наука». 20.00 — «Земной поклон» — телеочерк.

«Орбита». 20.15 — Дүрэ буляалдалгаар Европын чемпионат. 21.00—Шэнэ һонин. 21.15 — «Ульяновтанай бүлэ» — кинофильм. 22.35 — «Социалис мүрысөөнэй үдэр бүриин дабшаса». Украинын КП-гэй Одессын обкомой нэгэдэхи секретарь П. П. Козырь дамжуулгада хабаадалсаха. 23.20 — Забһарлалга. 24.00 — Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. Түгэсхэлэй бүлэгтэ хабаадагшадай наадан. Забһарлалгын үедэ «Спортлото» наадалга ба классическа барилдаагаар Европын чемпионат (үнгэтэ).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.30 — «Арадай уран бэлиг» — телевизионно шэнжэлэл (үнгэтэ). 19.15 — «Александр Твардовский» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 20.15 — Арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01710. Заказ № 0